

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра іноземної філології та перекладу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОСОБЛИВОСТІ БРИТАНСЬКОЇ НОРМАТИВНОЇ ВИМОВИ В
ЕКРАНІЗАЦІЯХ А. К. ДОЙЛЯ «ШЕРЛОКА ХОЛМСА»»**

Здобувача вищої освіти
2 курсу, групи Ф-21в(м),
спеціальності 035 «Філологія»

освітньої програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно),
перша–англійська»
вечірньої форми навчання

Олени ПАРШИНОЇ

Науковий керівник
канд. пед. наук, доцент

Наталія ГАВРИЛЮК

Науковий консультант
канд. філол. наук, доцент

Віолета НЕЧИПОРЕНКО

О

Гарант освітньої програми
д-р. філол. наук, професор

Наталія ІВАНИЦЬКА

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІАЛЕКТІВ	У 6
КІНО	
1.1 Роль і аналіз діалектів у побудові образів кіновиробництва.....	6
1.2 Дослідження особливостей рецептивної вимови.....	17
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ БРИТАНСЬКОЇ ВИМОВИ У СЕРІАЛІ «ШЕРЛОК»	30
2.1 Мовні та позамовні засоби створення образу Шерлока Холмса в серіалі: фонетичний аспект.....	30
2.2 Зв'язок мовлення героя з його соціальним статусом.....	42
Висновки до розділу 2.....	54
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Сьогодні англійська мова в усьому світі має статус міжнародної. Крім того, вона має офіційний статус у багатьох країнах. Отже, сенс її вивчення значно зріс за останнє століття. Для багатьох студентів, які вивчають англійську як другу мову та англійську як іноземну, британська нормативна вимовапредставляє цільовий різновид. Викладачі англійської мови в усьому світі часто обирають Received Pronunciation як модель для своїх учнів. Однак, читаючи оригінальний текст, неможливо розрізнити чіткі особливості чи відмінності на фонетичному рівні англійської мови, оскільки немає слухового компонента, оскільки неможливо почути розмову персонажів. Коли справа доходить до екранної адаптації, ці функції є одними з дуже важливих компонентів.

З точки зору акцентів у медіа, перша і найважливіша роль відводиться екранізаціям Шерлока Холмса, одного з найвідоміших вигаданих персонажів у світі, як минулого, так і сучасності. Образ геніального детектива дійсно міцно зайняв свої позиції в кінематографі. Телесеріал «Шерлок», знятий ВВС, пропонує зрозуміти особливості британської вимови через акценти й мовлення персонажів.

Питання розвитку акценту та діалекту можна спостерігати в дослідженнях К. Боберга, Дж. Чемберса, А. Ковені, Д. Крістала, В. Даунза, А. Хьюза, Дж. Нербонна, П. Традгілла, Д. Ватта та ін. Дослідження британської вимови проводили П. Ешбі, Г. Брук, Дж. Кетфорд, Г. Юл, Г. Мелчерс, П. Шоу, Дж. Уеллс та багато інших. Свій внесок у дослідження образу Шерлока в літературі та кінематографі зробили такі вчені, як Г. Адамс, Г. Армстронг, Д. Елліс, Р. Янн, Т. Кобаяскі.

Той факт, що Sherlock ніколи не втрачає своєї популярності, а British Received Pronunciation представляє цільовий різновид англійської мови в усьому світі, визначає **актуальність** дослідження.

Мета роботи — дослідити та проаналізувати британську стандартну вимову в серіалі «Шерлок».

Відповідно до поставленої мети були поставлені наступні **завдання**:

- охарактеризувати роль діалектів у побудові образів кіновиробництва;
- окреслити фонетичні особливості британської отриманої вимови;
- проаналізувати серіал «Шерлок» у контексті сучасного англомовного телевізійного дискурсу;
- визначити мовні та позамовні засоби творення образу Шерлока Холмса в серіалі з точки зору фонетичного аспекту;
- розкрити взаємозв'язок між мовленням героя та його соціальним статусом.

Об'єктом дослідження є аналіз британської вимови у серіалі «Шерлок».

Предметом дослідження є особливості британської стандартної вимови в серіалі «Шерлок».

Методологія дослідження визначається метою, об'єктом і завданнями дослідження і включає такі методи:

- метод теоретичного аналізу для визначення основних особливостей британської вимови;
- лінгвістичне спостереження щодо виявлення фонетичних особливостей Британської нормативної вимови у серіалі Шерлок;
- експериментально-фонетичний метод, заснований на слуховому та акустичному аналізі.

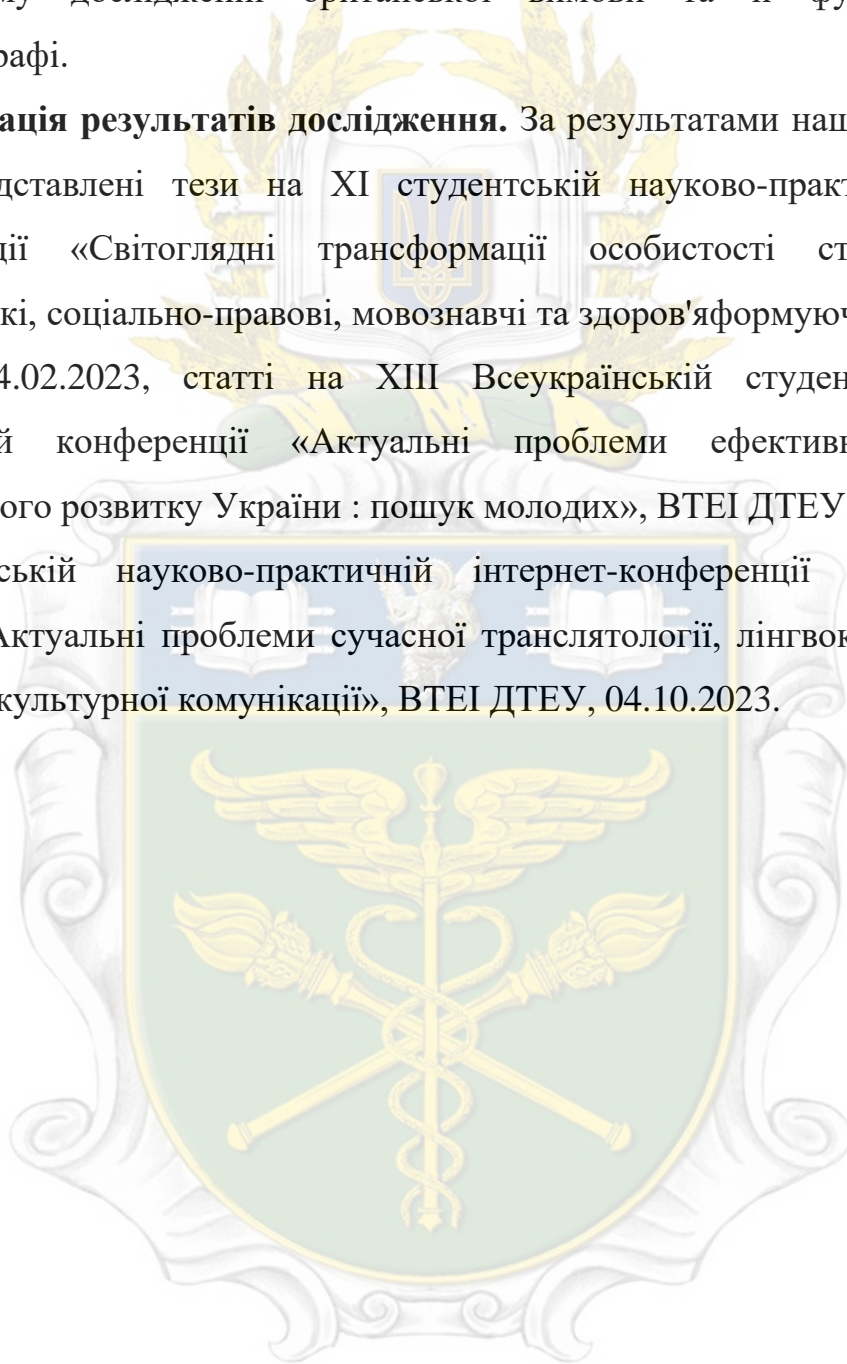
Тема– Особливості Британської нормативної вимови в серіалі «Шерлок».

Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі особливостей Британської нормативної вимови в контексті сучасної адаптації класичних текстів, що не отримувала достатньої уваги в академічних колах. Хоча багато досліджень зосереджено на акценті та мовленні в традиційних британських творах, серіал «Шерлок» пропонує новий погляд на застосування Received Pronunciation у сучасних умовах.

Теоретичною цінністю дослідження є його внесок у дослідження співвідношення BritishReceivedPronunciation та інших різних діалектів.

Практична цінність роботи полягає в застосуванні її результатів у подальшому дослідженні британської вимови та її функціонування в кінематографі.

Апробація результатів дослідження. За результатами нашого дослідження були представлені тези на XI студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Світоглядні трансформації особистості студента ЗВО : філософські, соціально-правові, мовознавчі та здоров'яформуючі аспекти», ВТЕІ ДТЕУ, 24.02.2023, статті на XIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України : пошук молодих», ВТЕІ ДТЕУ, 20.04.2023 та IX Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації», ВТЕІ ДТЕУ, 04.10.2023.

РОЗДІЛ 1

ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІАЛЕКТІВ У КІНО

1.1 Роль та аналіз діалектів у побудові образів кіновиробництва

Сьогодні кінодискурс як явище на стику численних дисциплін перебуває в епіцентрі наукових досліджень лінгвістики, літературознавства, соціолінгвістики, лінгвістичної та філософської антропології, філософії семіотики та семіотики кіно, критичного аналізу дискурсу та теорії кіно.

Універсальні текстово-дискурсивні категорії, які дослідники вважають обов'язковими для художнього дискурсу, повною мірою притаманні кінодискурсу. Більше того, специфіка найбільш значущих текстових і дискурсивних категорій, що породжують кінодискурс, визначається притаманною кінематографу дворівневою структурою – наявністю звукового та візуального рядів. Тому полікодова сутність кінодискурсу спричиняє зміни та модифікації в його інтерпретації.

Вивчаючи дискурс, розглядаючи його особливості, ми зіткнулися з проблемою типології дискурсу. У науці представлено багато різних типологій дискурсу. Одним із різновидів дискурсу є кінодискурс, тобто дискурс художніх фільмів і телесеріалів [73с.142].

Дослідники визначають кінодискурс як зв'язний текст, який є вербальним компонентом фільму, у поєднанні з невербальними компонентами – аудіовізуальним рядом цього фільму та іншими екстралінгвістичними факторами, значущими для семантичної завершеності фільму, тобто креолізоване утворення, що має властивості цілісності, зв'язності, інформативності, комунікативно-прагматичної спрямованості, медіальності та створене колективно диференційованим автором для перегляду реципієнтом повідомлення (кіноглядачем) [36].

Кінодискурс інтенсивно досліджується в психології, філософії, соціології, семіотиці, педагогіці, теорії та практиці перекладу. У лінгвістиці складну мову фільму розглядають як особливий тип тексту. У науковій літературі вживаються співвідносні поняття «кінодискурс», «кінотекст», «кіноповідь», «кінодіалог». На нашу думку, кінодискурс є найбільш повним поняттям у цій серії.

Вивчення мови в кінодискурсі є важливою галуззю лінгвістики, яка досліджує, як мова використовується та вимовляється у фільмі та як вона впливає на розуміння та сприйняття фільму.

Одним із напрямків дослідження є аналіз діалогів у фільмах. Дослідження таких аспектів, як лексика, граматики, вимова та інтонація діалогу, може допомогти відтворити реалістичність мовлення персонажів. Такі дослідження також можуть допомогти виявити такі характеристики характеру, як соціальний статус, психологічний стан, вік та інші. Ще один напрямок досліджень – аналіз субтитрів та дубляжу. Вивчення перекладу діалогів може допомогти зрозуміти, як переклад впливає на сприйняття фільму. Наприклад, якщо переклад неточно передає оригінальний зміст діалогу, це може призвести до неправильного розуміння сюжету [73, с. 143].

Було доведено, що існує зв'язок між соціальним класом і мовою, яку ми використовуємо. Мова, якою користується певна соціальна група, називається соціолектом або соціальним діалектом [41, с. 64]. У багатомовних суспільствах члени різних соціальних класів можуть обирати різні мови для спілкування, тобто одну мову для вищого класу, а іншу для нижчого. Наприклад, в Європі французька мова вважалася аристократичною і якщо людина вільно володіла цією мовою, це означало її приналежність до високого стану, незалежно від країни проживання. Те саме можна сказати і про сучасну Індію, люди, які вільно володіють англійською, належать до вищого соціального класу.

Мова – це система знаків, звуків і символів, що використовуються для спілкування між людьми. Мова може мати різні варіанти, наприклад діалекти, але загальна система знаків і правил залишається незмінною [30].

Діалекти – це варіанти мови, які використовуються в різних регіонах або серед різних соціальних груп [39]. Діалекти можуть відрізнятися за вимовою, лексикою, граматиною та іншими аспектами. Наприклад, в англійській мові існує багато діалектів, таких як британський, американський, австралійський, канадський та інші.

Акцент і діалект – це два різні поняття, хоча й споріднені.

Акцент визначається вимовою звуків, акустичною характеристикою голосу та інтонацією мови. Він може змінюватися в залежності від місця народження, освіти, оточення, досвіду спілкування з іншими мовцями і т. д. Наприклад, британський акцент можна визначити за особливими звуковими характеристиками, такими як вимова звуку «г» тільки на початку слів або з певною інтонацією.

Зазначимо, що існує багато визначень терміна «діалект». Головним чином це пов'язана з великою кількістю груп науковців, які досліджували це явище та зверталися до різних методів чи способів дослідження, а також працювали за тих чи інших історичних умов. У підсумку немає єдиного визначення даного поняття. Відтак, звернімося до найрозповсюдженіших з них.

До прикладу, енциклопедія Britannica подає таке визначення терміну «діалект»: «Діалект – це варіація мови, яка дає змогу зрозуміти звідки походить людина. Зазвичай розрізняють територіальні діалекти та соціальні діалекти. Кожна група характеризується тими чи іншими особливостями вживання мови» [7].

Натомість, Енциклопедія Сучасної України вказує, що «діалект – це різновид певної мови, що разом із літературною становлять національну мову; яка в свою чергу є засобом спілкування між представниками однієї територіальної чи соціальної групи» [1].

При дослідженні словників англійської мови, а саме Meriam Webster, знаходимо наступне визначення: «Діалект – це регіональний різновид мови, що відрізняється особливостями лексики, граматики та вимови від інших регіональних різновидів і складає разом з ними єдину мову, якою розмовляє той

чи інший прошарок населення, який проживає в тій чи іншій територіальній зоні»[10].

З іншого боку, діалект описує специфічні риси мови, які використовуються в певному географічному регіоні чи соціальному середовищі. Діалекти можуть містити відмінності в граматиці, лексиці та фонетиці. Дональд Елліс вказує, що у кінодискурсі акцент і діалект можна використовувати для створення характеру персонажа, щоб підкреслити його або її походження та культурні особливості, а також підвищити реалістичність. Також акцент і діалект можна використовувати для підкреслення історичного чи географічного контексту фільму [21].

Діалекти можна використовувати як засіб створення автентичної атмосфери у фільмах. Використання відповідного діалекту може допомогти сформуванню характеру персонажа та вказати його походження чи соціальний статус. Наприклад, використання акценту кокні може вказувати на те, що персонаж походить із робочого класу, тоді як використання британської стандартної вимови може вказувати на вищу соціальну позицію персонажа.

Діалекти можуть бути важливою складовою передачі атмосфери та реалізму у фільмах. Залежно від жанру та контексту діалекти можна використовувати для підкреслення персонажів, середовища, епохи та багатьох інших факторів.

Діалект може відігравати важливу роль у створенні характеру персонажа у фільмі та інших видах мистецтва. Використання певного діалекту може допомогти визначити походження персонажа, соціальний статус, рівень освіти, вік та інші характеристики.

Наприклад, якщо персонаж розмовляє з британською стандартною вимовою, це може вказувати на його вищу соціальну позицію, освіту або підкреслювати його елегантний і витончений стиль. З іншого боку, якщо персонаж розмовляє діалектом робітничого класу, це може вказувати на його або її походження з бідного соціального походження, недосконалої вимови та освіти [29, с. 58].

Перш ніж перейти до характеристики британської нормативної вимови, розглянемо етапи становлення англійської мови в цілому. У давньоанглійській мові не було явного домінування якогось діалекту над іншими: нортумбрійський діалект був замінений мерсійським, який поступився місцем уссекському. Це був початковий період становлення національної англійської мови [52, с. 66].

В умовах домінуючої ролі французької мови в середньоанглійський період англійські діалекти перебували в настільки ж замкнутому становищі, що не заважало їм активно розвивати власні особливості [52, с. 72].

Новоанглійський період характеризувався піднесенням норми, зниженням статусу та сфери функціонування територіальних діалектів. Період 17-20 століття був часом безроздільного панування норми в англійській мові, але ситуація кінця 20 століття – початку 21 століття демонструє зміну характеру англійської мови. співвідношення між варіантами англійської мови [52, с. 110].

Класифікація сучасних англійських територіальних діалектів становить серйозні труднощі, оскільки їх межі відрізняються великою хиткістю, а мовний стандарт все більше і більше втручається в область поширення діалектної мови. Одна з найбільш серйозних спроб була зроблена А. Еллісом. Хоча ця класифікація і не позбавлена недоліків, вона в цілому досить точно відображає діалектну карту сучасної Великобританії і прийнята за основу багатьма діалектологами. У загальних рисах, спираючись на схему А. Елліса, сучасні англійські територіальні діалекти можна класифікувати таким чином: північні діалекти, середні діалекти, східні діалекти, західні діалекти, південні діалекти. Однією з основних особливостей сучасних англійських територіальних діалектів (як і діалектів інших мов) є їх консерватизм. Ті чи інші відхилення від літературного стандарту обумовлені в своїй більшості не еволюцією, а саме відсутністю еволюції: у діалектах зберігаються багато мовних явищ різних періодів історії мови, а також різного роду іншомовні нашарування – скандинавські, норманські та ін. Соціальні діалекти включають в себе цілий ряд генетично, функціонально і структурно різноманітних явищ. Професійні діалекти, або жаргони (арго) – це різновид соціального діалекту, що об'єднує

людей однієї професії чи одного роду занять. Складаються з більш-менш довільно обраних, видозмінних і сполучуваних елементів однієї або кількох природних мов та вживаної (зазвичай в усному спілкуванні) окремою соціальною групою з метою мовного відокремлення, відділення від інших частин цієї мовної спільності, іноді в якості таємних мов [19].

Сучасна англійська мова має велику кількість регіональних діалектів. Їх різноманітність у Великобританії значно більша, ніж в інших англослов'янських країнах. У Великобританії існують шотландський діалект, група північних, центральних (східно-центральної, західно-центральної), середніх, південних і південно-західних діалектів, які класифікуються наступним чином: кокні (Cockney) – термін для ряду історичних діалектів районів і ремісничих цехів Лондона; скауз (Scouse) – діалект жителів Ліверпуля; джорді (Geordie) – діалект жителів Нортумберленда, зокрема, Ньюкасла; East Anglia (Східна Англія); Birmingham (Brummy, Brummie) (Бруммі); South Wales (південний Уельс); Edinburgh (Едінбург) – також вважається діалектом мови Lowland Scots; Belfast (Белфаст) Cornwall (Корнуолл); Cumberland (Камберленд); Central Cumberland (Центральний Камберленд); Devonshire (Девоншир); East Devonshire (Східний Девоншир); Dorset (Дорсет); Durham (Дарем); North Lancashire (Північний Ланкашир); Northumberland (Нортумберленд) [15].

Для діалекту кокні характерна особлива вимова, неправильність мовлення, а також римований сленг. Деякі англослов'янські актори для комічного ефекту використовують у своїй мові фальшивий акцент, схожий на кокні, який іноді часто називають мокні (mockney). Уельські діалекти англійської мови (Welsh English, або Wenglish) – не збігаються зі стандартними формами англійської мови, якими користується населення Уельсу (і почасти емігранти з Уельсу, які живуть в інших частинах Великобританії). Своїми типовими особливостями уельські діалекти зобов'язані, з одного боку, своєму тісному зв'язку з діалектами Західної Англії, а з іншого – субстратним впливом валлійської мови. Шотландська англійська мова. Статус цієї говірки досі не визначений. Деякі лінгвісти вважають її національним варіантом, деякі – діалектом. У Шотландії

англійською говорять стільки ж, скільки в самій Англії. У районах високогір'я і островів північної і західної Шотландії вона є рідною мовою тисяч носіїв. Стандартизована форма цієї мови під назвою “шотландський діалект” (Scots) використовувалася при дворі і в літературі аж до приходу періоду Реформації. Потім англійська поступово її витіснила [29].

Окрім належності до певної території, діалект може існувати в межах будьякого соціального та професійного об'єднання, оскільки заняття, коло інтересів тощо має певний вплив на мовленнєві характеристики людей. Належність до певного класового, соціального походження, середовища, в якому людина постійно обертається, також сприяє появі деяких мовленнєвих особливостей. [51, с. 57].

Крім того, існують вікові особливості мови, тобто мова дитини зазвичай відрізняється від мови дорослого, мова старшого покоління досить часто відрізняється від мови молодшого. На варіативність мовлення впливає і рівень освіти – освічена людина говорить інакше, ніж неосвічена людина. Загалом можна сказати, що не існує жодного суспільства, в якому б не існувало соціальних діалектів, однак важливо відзначити, що чим менше класових відмінностей у суспільстві, тим менше відмінностей у мовленні. Зважаючи на вищезазначені факти, виділяємо такі соціальні діалекти: 1) професійні діалекти - різновид соціального діалекту, що об'єднує людей однієї професії чи професії; 2) жаргони (argo) - діалекти, що складаються з більш-менш довільно обраних, модифікованих та поєднаних елементів однієї або декількох природних мов і використовуються (як правило, в усній комунікації) окремою соціальною групою з метою мовної ізоляції, відокремлення від решта даного мовного співтовариства, іноді як секретні мови (наприклад, злодійський жаргон) [18].

Стосовно сленгу, зазначимо, що він займає особливе місце серед англійських соціальних діалектів. Зазвичай це поняття приховує найрізноманітніші одиниці лексичного та стилістичного рівня. Одним із найбільших дослідників англійського сленгу є Е. Партрідж. Він, як і його послідовники, визначає сленг як «існуючий у розмовній сфері, дуже крихкий,

нестійкий, не кодифікований жодним чином, і часто повністю неупорядковані та випадкові набори лексем, що відображають суспільна свідомість людей, що належать до певного соціального чи професійного середовища ». У цьому аспекті, сленг розглядається як навмисне, навмисне використання елементів загальної літературної лексики в розмовній мові для суто стилістичних цілей: для створення ефекту новизни, незвичності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою оратора, щоб зробити висловлювання конкретним, жвавим, виразним, точним, а також уникати штамів, кліше[45].

Діалект з його надзвичайним семантичним багатством, різноманітністю асоціацій є ефективним засобом прояву людиною своєї індивідуальності, передачі своїх думок і почуттів у найрізноманітніших ситуаціях. Найголовніша вимога до новоутворених діалектових одиниць полягає в тому, щоб вони мали звучну вимову та експресивну забарвленість, адже саме це є основною гарантією того, що такі діалектизми “приживуться” у певному комунікативному середовищі[8].

Отже, останніми десятиліттями діалект відіграє особливо важливу роль у збагаченні лексики стандартної англійської мови. Діалект – це конотативно забарвлена лексика та фразеологія, яка вийшла за межі певних соціальних груп, має загальнономовний характер, широко вживається в розмовній мові, проте її не вважають “стандартною” чи літературною. Діалект найчастіше залежить від соціального статусу людей, що його використовують, їхньої національності, професії, хобі. Однак він завжди вирізняється більшою експресивністю і точністю, ніж загальнономовна лексика. Характерним для діалекту є метафоричність та перевага репрезентативної функції над комунікативною. Діалект з його надзвичайним семантичним багатством, різноманітністю асоціацій є ефективним засобом прояву людиною своєї індивідуальності, передачі своїх думок і почуттів у найрізноманітніших ситуаціях. Найголовніша вимога до новоутворених діалектових одиниць полягає в тому, щоб вони мали звучну вимову та експресивну забарвленість, адже саме це є основною

гарантією того, що такі діалектизми “приживуться” у певному комунікативному середовищі.

Спосіб, у який людина говорить, надає інформацію про її походження, соціальну групу, до якої вона належить, освіту, яку вона отримала, та інше. З огляду на це, оскільки мова у фільмах ретельно стилізована, щоб імітувати спонтанну мову, акценти та діалекти іноді представляються як ефективний ресурс, яким можуть користуватися режисери. Вони не тільки створюють природно звучні діалоги, але й надають інформацію про життя персонажів та місця їхнього проживання. Однак, як підкреслюють Де Лаурентіс [16] та Тейлор [64], у порівнянні зі спонтанною мовою, мовлення у фільмах демонструє тенденцію до нейтралізації, і тому діалекти та акценти, коли присутні, зазвичай менш сильні та виразні, щоб не впливати на розуміння аудиторією і сприйняття самого фільму. Враховуючи створену та ретельно сплановану природу мови у фільмах, не дивно, що мовні варіації, коли вони використовуються у фільмах, не є випадковим явищем, а функціонують для побудови наративу.

Однією з головних функцій мови у фільмах є передача інформації про обстановку та персонажів, що є відповіддю на часові обмеження, характерні для фільмів. Ліппі-Грін зазначає, що в багатьох художніх творах, призначених для американської аудиторії, режисери вимагають від акторів використовувати акцентовані форми англійської мови з метою передати аудиторії, що фільм відбувається у певному місці [35]. Наприклад, у фільмі «Список Шиндлера» (1993) Рейф Файнс, виконуючи роль нацистського командира, говорить англійською з німецьким акцентом, щоб підкреслити, що сцена відбувається в Німеччині) [62].

Поряд із встановленням обстановки, акценти та діалекти служать інструментом для деталізації портретів персонажів через їх асоціацію з певними соціальними або регіональними групами, які традиційно пов'язані зі специфічними лінгвістичними рисами [22]. Такі акценти, насичені соціальними значеннями, збагачують та покращують наше розуміння особистостей персонажів. Відповідно до цього, можна навести приклад фільмів Disney, де

британські або, загалом, неамериканські варіанти англійської використовуються злочинцями для того, щоб посилити, з лінгвістичної точки зору, дихотомію між добром і злом, на якій будуються сюжети [46]. Таким чином, стає очевидним, що мовна варіація відіграє ключову роль у фільмах для просування сюжету та швидкого і ефективного уточнення важливих рис, які, у випадку анімаційних фільмів, також можуть бути зрозумілими для дітей.

Крім того, було відзначено, що персонажі фільмів, які говорять з дуже сильним і впізнаваним акцентом, з більшою ймовірністю будуть зображені з стереотипними рисами, ніж ті, хто говорить без акценту. Фактично, існує багато доказів того, що нестандартні варіанти англійської також сприяють підтримці стереотипів, які, як зазначає Ліппі-Грін, можуть впливати на аудиторію таким чином, що вона соціально стигматизує громади носіїв нестандартної англійської в реальному житті. Діалекти та акценти можуть передавати певні стереотипи та соціальні значення, такі як «сільський» або «витончений», а також допомагають збагачувати мову фільму додатковими значеннями (наприклад, відрізняючи соціальні класи)[35].

Тому, очевидно, що у фільмах стереотипізація пов'язана з необхідністю швидко передавати інформацію про персонажів і створювати в аудиторії очікування щодо їхніх дій, хоча в медіапродуктах – особливо у художніх жанрах – стереотипи, з драматичних причин, як правило, неточні і перебільшені, що зазвичай призводить до лінгвістичних кліше [11].

Загалом, використання діалекту може бути важливим засобом підкреслення індивідуальності та неповторності кожного героя, що може допомогти зробити їх більш запам'ятовуваними та реалістичними.

Діалект може допомогти створити реалістичну атмосферу в тексті, оскільки він відображає використання мови в певній географічній чи соціокультурній групі. Діалект можна використовувати для передачі настрою, персонажів і атмосфери, які можуть бути властиві певній мовній спільноті.

Використання діалекту у фільмі може допомогти підкреслити культурні особливості героїв та їх оточення. Наприклад, якщо фільм заснований на історії

певного регіону, використання місцевого діалекту може допомогти передати автентичність і культурні особливості цього регіону. У таких випадках діалект може бути використаний як засіб передачі духу й атмосфери певної культури.

Крім того, використання діалекту може допомогти підкреслити різницю між культурами та переконати аудиторію в різних способах життя, традиціях і мовах. Наприклад, якщо два персонажі з різних культур спілкуються один з одним на різних діалектах, це може передати різницю в їхньому життєвому досвіді та відображає різні підходи до життя.

Діалект також може допомогти підкреслити роль мови в культурі та її вплив на особистість персонажів. Наприклад, якщо персонаж зберігає свій місцевий діалект, незважаючи на переїзд на нове місце проживання, це може відображати його бажання зберегти свою культурну ідентичність і зв'язок зі своїм минулим [29, с. 71].

Тому використання діалекту у фільмі може допомогти підкреслити культурні особливості героїв та їхнього середовища, передати автентичність і культурний дух і підкреслити роль мови в культурі та ідентичності героїв.

Діалект можна використовувати для характеристики персонажів у фільмах. Кожен діалект має свої унікальні особливості та властивості, які можуть допомогти розкрити характер і особливості персонажа.

Використання місцевого діалекту може надати аудиторії інформацію про соціальний статус персонажа. Якщо персонаж використовує діалект місцевого робітничого або селянського класу, то це може свідчити про його соціальне становище. Навпаки, використання діалекту, який асоціюється з дворянством або вищим соціальним класом, може створити інший образ персонажа.

Використання діалекту може бути ефективним інструментом для створення гумору в кіно. Наприклад, коли персонаж використовує місцевий діалект, який іншим персонажам важко зрозуміти, це може створити комічну ситуацію. Також використання діалекту може підкреслити деякі риси характеру, які можуть бути використані для створення гумору. Наприклад, якщо персонаж із високого соціального класу використовує місцевий діалект, це може створити

гумористичний ефект, підкреслюючи несумісність між його статусом і мовними навичками.

Тому використання діалекту може бути ефективним засобом створення гумору в кіно, створення комічних ситуацій через несподіваність, незвичайність і несумісність між героями [14, с. 90].

Діалект може бути важливим для створення автентичної атмосфери у фільмах, які відображають різні культури та традиції. Використання діалекту може допомогти передати місцеві особливості, відтінки культури та посилити ідентичність героїв. Діалекти можуть передати мовні особливості та культурну спадщину місця дії фільму, що додає фільму автентичності.

1.2 Дослідження особливостей британської нормативної вимови

У цьому розділі ми детально розглянемо ключові аспекти англійської мови, зосереджуючи увагу на її історичних, фонологічних та граматичних особливостях, а також на інтонаційних нюансах.

Глобалізація англійської мови, про яку так багато говорять і пишуть, як і всі складні явища, неоднозначна. Разом із підвищенням престижу англійської мови це призвело до того, що в умовах демократизації «чиста» англійська була не більш ніж засобом спілкування для багатьох неносіїв англійської мови. Тільки в столиці Великої Британії проживає триста етнічних громад. Дуже складна мовна ситуація: між собою одноплемінники розмовляють рідною мовою, з англійцями та представниками інших національностей — англійською. За різними системами артикуляції, ритму, темпу цей новий варіант англійської мови іноді звучить екзотично. Незважаючи на упереджене ставлення до іноземних мов, англійці змушені звертати увагу на іноземні мови. Цей фактор сприяв падінню престижу стандартної англійської мови – адже самі англійці також мають спілкуватися та знаходити порозуміння з представниками інших етнічних спільнот [66, с. 47].

У контексті демократизації «чиста» або стандартна англійська стала засобом спілкування для багатьох людей, для яких англійська мова не є рідною. У такому місті, як Лондон, наприклад, де проживає близько трьохсот етнічних громад, мовна ситуація може бути складною. Люди з різним походженням можуть розмовляти рідною мовою у своїх відповідних спільнотах, але переключаються на нормативну вимову під час спілкування з британцями чи представниками інших національностей.

Нормативна вимова (Received Pronunciation) – це термін, який використовується для опису специфічного акценту стандартної англійської мови, який асоціюється з освіченими класами південної Англії, зокрема в районі Лондона [36]. Його часто вважають акцентом британського вищого класу, хоча це не зовсім точно.

Received Pronunciation має своє коріння в акценті вищих класів в Англії, особливо в районі Лондона, протягом 18-го і 19-го століть. Цей акцент асоціювався з освіченістю, багатством і соціальним статусом, і він широко використовувався в ЗМІ, театрі та публічних виступах.

Протягом 20 століття Received Pronunciation став більш стандартизованим і почав викладатися в школах та університетах як престижний акцент. Частково це сталося через вплив BBC, яке прийняло Received Pronunciation як стандартний акцент для мовлення.

Витоки акценту Received Pronunciation, або нормативної британської вимови, зазвичай вважають такими, що беруть початок у 16-му столітті у мові освічених верств Лондона та прилеглих територій [43].

Оскільки цей мовний зразок був властивий впливовим людям у домінуючій частині країни, він швидко став визнаним як найсоціально прийнятніший і навіть вищий акцент на Британських островах. Ряд словників та інших посібників, виданих у 18-му столітті, які давали поради соціально мобільним верствам населення, наприклад, робота Джона Вокера 1791 року «Критичний словник вимови та пояснень англійської мови», просували ідею про

те, що саме така вимова була правильною, а відхилення від неї вважалося вульгарністю [36].

Акцент дійсно поширив свій вплив по країні завдяки розвитку системи публічних шкіл. Ці установи зосереджувалися на вихованні «джентльменів», а акцентом джентльмена став Received Pronunciation. Оскільки ці школи також слугували базою для набору студентів до Оксфорда та Кембриджа, офіцерського складу армії, державної служби та церкви, встановлення Received Pronunciation як акценту еліти незабаром завершилося. Деніел Джонс, чий «Англійський словник вимови» 1917 року значно сприяв кодифікації акценту, спочатку називав його «вимова публічної школи», а згодом змінив назву на Received Pronunciation у наступному виданні. Проте варто зазначити, що хоча Received Pronunciation раніше іноді називали мовою двору, публічні школи тоді, як і зараз, за винятком кількох дуже ексклюзивних місць, залишалися надбанням середніх класів. Тому неправильно було б вважати Received Pronunciation «аристократичною» мовою, і цілком ймовірно, що ті, хто живе тільки серед титулованих осіб, можуть демонструвати акцент, дещо відмінний від нормативного Received Pronunciation.

Існує кілька інших назв для цього акценту, але жодна з них не отримала загального визнання серед фонетистів. Є певне неприйняття ідеї, що певний акцент є «прийнятним» (received or accepted), що нібито робить інші акценти неприйнятними. Проте можна стверджувати, що цей натяк на снобізм добре підходить до акценту Received Pronunciation. Для розмежування загальноприйнятого стандарту вимови та елітного акценту з сильними соціальними конотаціями дослідники створили низку підвидів Received Pronunciation. Серед них розмежування, запропоноване Гімсоном, на консервативний, загальний та сучасний Received Pronunciation. Консервативний варіант асоціюється зі старшими користувачами, сучасний — із молодшими, а загальний вважається основним і відомий як «вимова, прийнята BBC». Це розмежування показує, що Гімсон вважає зміни в основному поколіннями; воно також базується на уявленні про BBC English, яке, ймовірно, вже не є

актуальним, оскільки корпорація відмовилася від будь-якого стандарту для своїх ведучих [26].

Деякі інші дослідники виділяють варіанти Received Pronunciation на основі соціальних, а не поколінних відмінностей. Уеллсвикористовує терміни «Мейнстрімний Received Pronunciation» та «аристократичний» (U-Received Pronunciation), який вважається дещо старомодним і асоціюється лише з найвищими рівнями суспільства [70].

Хані робить аналогічний поділ, використовуючи терміни «помітний» і «непомітний» Received Pronunciation, де помітний варіант несе соціальні відтінки, а непомітний є більш нейтральним [28].

Круттендентакож відрізняє «витончений» Received Pronunciation від «загального» варіанту, зазначаючи, що він «зазвичай вважається верхньокласовим». Ця велика кількість термінів, ймовірно, свідчить про певну відчайдушну спробу об'єднати концепцію Received Pronunciation як акценту як для найвищого соціального класу, так і для сфер освіти та управління [13].

Інша група варіантів ґрунтується на регіональних та рідних/нерідних відмінностях. Уеллс обговорює «близький до Received Pronunciation», що є будь-яким акцентом, який переважно Received Pronunciation, але містить сліди регіонального, не-Received Pronunciation впливу. Це називається Круттенденом «регіональним Received Pronunciation». Неясно, скільки регіоналізмів потрібно, щоб акцент вийшов за межі основного Received Pronunciation, або скільки характеристик Received Pronunciation потрібно, щоб акцент не вважався просто регіональним.

Нарешті, Уеллс також виділяє «прийнятий Received Pronunciation», акцент дорослих, які «не говорили Received Pronunciation у дитинстві». Оскільки цей варіант не має відмінних фонологічних особливостей, сумнівно, чи його взагалі можна назвати акцентом, і, здається, він лише визнає той факт, що, на відміну від регіональних акцентів, Received Pronunciation вивчається навмисно.

Однозначно зрозуміло, що Received Pronunciation значно змінився з часу його початкової кодифікації. Як зазначає Уеллс, «Received Pronunciation Джонса

безперечно застарів: сьогодні ніхто не вимовляє слова так» [71, с.283]. Він надає 16 чітких змін, що відбулися у ХХ столітті, і його точка зору, якщо не консервативна, то стримана.

Received Pronunciation також став асоціюватися з викладанням англійської мови як іноземної, і його розглядали як модель правильної англійської вимови для тих, хто вивчає англійську в усьому світі [29, с. 58].

Однак протягом останніх кількох десятиліть Received Pronunciation став менш домінуючим у Великобританії, оскільки регіональні акценти та діалекти отримали більше визнання в ЗМІ та громадському житті. Також було визнано, що Received Pronunciation не обов'язково є найбільш «правильним» або «нейтральним» акцентом англійської мови, і що це лише один із багатьох акцентів і діалектів, якими розмовляють у Великобританії.

Нормативна вимова характеризується кількома фонологічними особливостями, зокрема:

1. Неротичність: носії Received Pronunciation не вимовляють звук «р» у кінці складу, якщо за ним не йде голосний звук у наступному слові. Наприклад, "car" вимовляється як "cah", а "caralarm" вимовляється як "ca_halarm".
2. Використання розділення «trap-bath»: користувачі Received Pronunciation розрізняють звук «а» в таких словах, як «trap» (який вимовляється як короткий звук «а»), і звук «а» в таких словах, як «bath» (що вимовляється як довгий звук «а»).
3. Використання чіткого, неокругленого голосного звуку в таких словах, як «start» і «card».
4. Використання високого переднього голосного звуку в таких словах, як «harpu» і «apple».
5. Використання гортанного зімкнення в певних словах, наприклад, «button» і «fitness».
6. Використання звуку «t» у таких словах, як «water» та «better», а не «d» [32, с. 49].

Нормативна вимова часто асоціюється з більш формальним і грамотним словниковим запасом, який може включати слова французького чи латинського походження. Ось деякі приклади лексики, яка зазвичай асоціюється з носіями Received Pronunciation:

- латинська лексика: мовці Received Pronunciation можуть використовувати слова латинського походження, такі як «disseminate» замість «spread» або «conflagration» замість «fire»;
- французька лексика: носії Received Pronunciation можуть використовувати слова французького походження, такі як «entrepreneur» замість «businessman» або «rendevouz» замість «meeting»;
- складні слова: мовці Received Pronunciation можуть використовувати складні слова або фрази, такі як «subsequently» замість «later» або «inaccordancewith» замість «following»;
- офіційна лексика: мовці Received Pronunciation можуть використовувати більш офіційну лексику, таку як «precipitate» замість «hasten» або «ameliorate» замість «improve»;
- технічна лексика: мовці Received Pronunciation можуть використовувати технічну лексику, особливо в таких галузях, як наука, медицина та право.

Нормативна вимова часто асоціюється з більш формальною та стандартною граматиною, надаючи перевагу наступному:

- Уникнення подвійних заперечень, оскільки вони вважаються нестандартними в формальній граматиці. Received Pronunciation прагне дотримуватися приписних граматичних правил, роблячи мовлення чіткішим і більше відповідним письмовій англійській мові. Наприклад: “*John Watson: "I don't care what you think. I don't owe you nothing!"*” замість “*I owe you nothing!*” [59].
- Узгодження підмета та дієслова. Носії Received Pronunciation частіше дотримуються суворого узгодження підмета та дієслова, використовуючи

"doesn't" замість "don't" в третій особі однини. *"Henry Knight: "He don't know what it is, but it's out there!"*, а не *"He doesn't now what it is..."* [57].

- Використання повних форм. Хоча скорочення, такі як "don't", поширені в розмовній мові у всіх акцентах, Received Pronunciation часто асоціюється з використанням повних форм, таких як "do not", в більш формальних контекстах, що відображає ретельну та точну вираженість мови. Наприклад *"Sherlock: "The evidence was right under your nose, John - as ever you see, but you do not observe."* [57].

Одним з ключових аспектів стилю спілкування персонажів у серіалі «Шерлок» є використання повних форм замість скорочень. Головні герої, такі як Шерлок Холмс та Джон Ватсон, зазвичай ведуть точні та формальні бесіди, де повні форми допомагають підкреслити серйозність інтелекту та професіоналізм персонажів. Шерлок, як детектив, завжди виражає свої думки чітко та лаконічно, повні форми слугують для підкреслення важливості речень. Особливо часто вони вживаються у більш формальних або напружених ситуаціях, коли персонажі обговорюють особливо важливі для розуміння детективного сюжету теми. Таким чином, вони створюють враження інтелектуальної напруги та професіоналізму, що є характерним для жанру детективу.

- Використання умовних конструкцій та умовного способу. Носії Received Pronunciation можуть використовувати умовний спосіб, який часто опускається в неформальній англійській мові. Наприклад *"Sherlock: "I'd come out if I were you, Dr Frankland. Seems a shame to miss the party."* [56].

- Використання відносних займенників: носії Received Pronunciation можуть використовувати відносні займенники більш формально та точно, такі як "which" для невизначальних підрядних речень (*Sherlock: "A few hours since his last victim - and now he's got a text which can only be from her ...."*) [54]. і "that" для визначальних підрядних речень (*Sherlock: "He's got a wife in Doncaster that nobody knows about."*) [56];

- Використання модальних дієслів: носії Received Pronunciation можуть використовувати модальні дієслова більш точно, такі як "shall" для майбутнього часу в формальних контекстах (*Mycroft: "So. What shall we tell Sherlock?"*) [56]. і "should" для вираження обов'язку (*Lestrade: "This man should have died in a plane crash in Germany yesterday"*)[57].

Нормативна вимова часто асоціюється з певним інтонаційним малюнком.

Мовці Received Pronunciation зазвичай використовують спадаючу інтонацію в кінці висловлювань. Наприклад, «*I'm going to the store*». Висота їхнього голосу зазвичай падає до кінця речення.

Користувачі Received Pronunciation частіше використовують зростаючу інтонацію в кінці запитань. Наприклад, «*Are you going with me?*» Висота їхнього голосу зазвичай підвищується до кінця речення. Носії

Received Pronunciation можуть використовувати контрастний наголос, щоб підкреслити конкретні слова чи фрази в реченні. Наприклад, «*I'm going to the STORE*», щоб підкреслити слово «store».

Мовці Received Pronunciation зазвичай мають зменшений діапазон висоти, тобто висота їхнього голосу не змінюється так сильно, як у деяких інших акцентів. Це сприяє створенню враження від Received Pronunciation як відносно монотонного абсолюта.

Ось деякі ключові особливості інтонації Received Pronunciation:

1. Неротичність: Received Pronunciation є неротичним акцентом, що означає, що звук "r" не вимовляється в кінці слів чи перед приголосними. Це впливає на інтонацію, створюючи іншу схему наголосу та ритму порівняно з акцентами, які зберігають звук «р».

2. Тонічний наголос: Received Pronunciation робить сильний наголос на тонічний наголос, який є наголошеним складом у слові чи фразі. Тонічний акцент часто характеризується підвищенням висоти та більшою тривалістю, що надає йому помітності в загальній інтонаційній структурі.

3. Висхідна інтонація в питаннях: запитання «Так/Ні» в Received Pronunciation зазвичай мають шаблон висхідної інтонації, коли висота тону

підвищується в кінці речення. Наприклад, *"Are you coming?"* Підвищення інтонації сигналізує про те, що це питання, і потребує відповіді.

4. Падаюча інтонація в твердженнях: твердження в Received Pronunciation мають тенденцію до падаючого інтонаційного малюнка, де висота тону знижується наприкінці речення. Цей падаючий малюнок надає твердженням відчуття завершеності та вказує на те, що мовник завершив свою думку.

5. Падаюча-підйомна інтонація в переліках: в Received Pronunciation часто використовується падаюча-підйомна інтонація під час перерахування переліку. Висота тону знижується на кожному пункті переліку, але підвищується наприкінці, щоб сигналізувати, що є ще пункти для перерахування[51].

Наприклад, *"John Watson: "He could have done it for money, for revenge, for power..."[53].*

4. Фразовий наголос: в Received Pronunciation підкреслюються певні слова або склади в межах фрази для надання ясності та виразності. Ці наголошені слова або склади часто мають вищий тон і більшу тривалість, ніж оточуючі слова, що допомагає передавати значення та структуру [34].

Received Pronunciation часто асоціюється з ввічливим і формальним стилем мовлення, особливо в більш формальних контекстах, таких як бізнес, наука та уряд. Деякі ключові особливості ввічливості в Received Pronunciation включають:

- Використання формальних титулів: носії Received Pronunciation можуть використовувати формальні титули, такі як "Sir" або "Madam", для звернення до людей у формальних контекстах;
- Використання почесних звань: носії Received Pronunciation можуть використовувати почесні звання, такі як "Dr." або "Professor", щоб виявити повагу до професійного статусу людини;
- Уникнення прямих: носії Received Pronunciation можуть використовувати непряму або ввічливу мову, щоб уникнути образи або викликання дискомфорту в інших. Наприклад, *"I wonder if you might consider"* замість *"Can you do this for me?"*;

- Використання вибачень:носії Received Pronunciation можуть використовувати вибачення для вираження жалю або співчуття, навіть якщо вони не несуть особистої відповідальності за ситуацію. Наприклад, *"I'm sorry to hear that"* замість *"That's too bad"*;
- Використання "please" та "thank you":носії Received Pronunciation можуть часто використовувати "please" та "thank you", щоб продемонструвати ввічливість і вдячність.

Загалом, дослідження особливостей Received Pronunciation дозволило глибше зрозуміти цей специфічний акцент та його роль у формуванні уявлень про англійську мову і соціальну динаміку у серіалі «Шерлок». Це підкреслює динамічну природу мови та необхідність враховувати різноманітні акценти і мовні варіації в сучасних лінгвістичних дослідженнях і соціальних дискурсах.

Історичні особливості Received Pronunciation мають глибоке коріння в акценті вищих класів Англії, особливо в Лондоні, і пов'язані з соціальним статусом, освіченістю та впливом медіа. У 18-19 століттях цей акцент став символом престижу і, завдяки впливу BBC, закріпився як стандартний акцент для мовлення. Однак, з розвитком глобалізації та збільшенням визнання регіональних акцентів, Received Pronunciation поступово втрачає свою домінуючу роль у суспільстві [48].

Received Pronunciation є не лише акцентом, а й важливим елементом культурної ідентичності, що відображає складну мовну ситуацію у Великій Британії. З одного боку, він слугує еталоном для навчання англійської мови та демонструє формальність і грамотність. З іншого боку, він підкреслює різноманіття мовлення в умовах глобалізації. Розуміння цих аспектів є важливим для вивчення англійської мови як живого та динамічного засобу комунікації, що адаптується до сучасних умов.

Received Pronunciation (Received Pronunciation) часто використовується в телевізійному серіалі «Шерлок» для зображення персонажів з певним соціальним походженням, рівнем освіти або певними рисами. У різних телевізійних серіалах акценти Received Pronunciation зазвичай застосовуються

для зображення персонажів з вищого класу або професійних кіл. Ці персонажі часто говорять з точністю, ясністю та витонченістю, що характерно для Received Pronunciation. Використання Received Pronunciation може допомогти створити враження витонченості, інтелекту або авторитету для таких персонажів [24].

Говорячи про майбутнє Received Pronunciation А. Гімсон зазначає, що ця стандартна форма британського мовлення може функціонувати як одна з основних моделей для користувачів англійської мови в усьому світі. Вона вже має перевагу в тому, що вона є загальноприйнятною як норма навчання через її широку зрозумілість, оскільки вона вже описана в підручниках більш вичерпно, ніж будь-яка інша форма, і тому, що записи, які використовуються під час навчання за кордоном, зазвичай робляться з таким акцентом (зовсім окрім пов'язані з цим престижні аспекти). Вона має мати спільні з репрезентативною формою американського мовлення найбільш вірогідну кандидатуру на природну модель для наслідування скрізь, де викладають англійську мову [25].

Британський телевізійний серіал "Sherlock" може слугувати чудовим прикладом. У "Sherlock" багато персонажів, включаючи головного героя Шерлока Холмса, говорять з Received Pronunciation. Однак, важливо зазначити, що не всі персонажі в телевізійних серіалах говорять з акцентами Received Pronunciation, навіть якщо вони з одного соціального середовища. Телевізійні серіали часто прагнуть відобразити різноманітні акценти і діалекти, щоб відобразити мовне розмаїття реальних життєвих ситуацій.

Висновки до розділу 1

Використання діалектів у кіновиробництві відіграє значну роль у побудові образів і передачі різних аспектів наративу фільму. Кінодискурс — це поєднання вербальних і невербальних компонентів, які в сукупності створюють зв'язний і комунікативний текст. Лінгвістичний аналіз кінодискурсу передбачає

вивчення діалогів, субтитрів, дубляжу та жанрів мовлення, щоб зрозуміти їхній вплив на загальний досвід фільму.

Діалекти - це варіанти мови, які використовуються в різних регіонах або серед різних соціальних груп. Вони можуть відрізнятися за вимовою, лексикою, граматиною та іншими мовними аспектами. Діалекти можна використовувати в кінодискурсі, щоб створити автентичну атмосферу, підкреслити походження та культурні особливості персонажів і підвищити реалістичність. Вони також можуть використовуватися для позначення соціального статусу, психологічного стану, віку та інших рис характеру.

Нормативна вимова (Received Pronunciation) — це специфічний акцент стандартної англійської мови, який асоціюється з освіченими верствами південної Англії, особливо в районі Лондона. Він виник у 18-19 століттях і був пов'язаний із соціальним статусом та освітою. Received Pronunciation став більш стандартизованим протягом 20-го століття, і його викладали в школах та університетах, частково завдяки тому, що BBC прийняла його як стандартний акцент для мовлення.

Received Pronunciation характеризується такими фонологічними особливостями, як неротичність, розщеплення «trap-bath», чіткі короткі звуки «и» та довгі «oo», специфічні голосні звуки в таких словах, як «start» та «happy», використання а glottal stop і вимова «т» у деяких словах. Ці функції не використовуються однаково всіма мовцями Received Pronunciation.

Інтонаційні моделі Received Pronunciation передбачають неротичність, тонічний наголос, підвищення інтонації в питаннях, спадну інтонацію у висловлюваннях, спадно-підвищену інтонацію в переліках і фразовий наголос. Ці візерунки створюють загальне враження від Received Pronunciation як відносно монотонного або плоского акценту.

Received Pronunciation часто асоціюється з ввічливістю та офіційністю, що демонструється через використання офіційних титулів, почесних слів, непрямой мови, вибачень і частого використання «будь ласка» та «дякую». Однак не всі мовці Received Pronunciation демонструють усі ці ознаки ввічливості.

У телевізійних серіалах акценти Received Pronunciation часто використовуються для зображення персонажів із вищого класу чи професійного середовища, передаючи вишуканість, інтелект або авторитет. Однак важливо зазначити, що телевізійні серіали також мають на меті представити різноманітні акценти та діалекти, щоб відобразити лінгвістичне розмаїття в реальному світі.

У контексті сучасного англомовного телевізійного дискурсу серіал «Шерлок» виділяється як надзвичайно успішна та впливова екранізація культових детективів сера Артура Конан Дойла. Шоу, створене Стівеном Моффатом і Марком Гетіссом, використовує сучасний підхід, розгортаючи події в сучасному Лондоні, зберігаючи суть оригінальних персонажів і їхні заплутані таємниці.

Адаптація вміло поєднує сучасні технології та сучасні елементи, такі як текстові повідомлення, Інтернет і GPS, у процес розслідування Шерлока Холмса. Зображення Шерлока Холмса, виконане Бенедиктом Камбербетчем, демонструє зарозумілість, розум і загадкову натуру персонажа, а роль доктора Джона Ватсона, виконана Мартіном Фріменом, створює потужну та привабливу гру.

Використання стандартної вимови (Received Pronunciation) у серіалі, особливо Шерлоком Холмсом, додає характеристику інтелектуального та елітарного характеру світу шоу. Це підкреслює інтелект Шерлока та виділяє його серед інших персонажів з різними акцентами чи діалектами.

Загалом «Шерлок» успішно відроджує позачасову привабливість Шерлока Холмса для сучасної аудиторії. Його поєднання захоплюючої оповіді, переконливих виступів і сучасних адаптацій зробило його видатним серіалом серед англомовного телебачення.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ БРИТАНСЬКОЇ

**2.1. Мовні засоби створення образу Шерлока Холмса у серіалі:
фонетичний аспект**

При створенні образу всі мовні особливості відображаються в образі, створеному діями. Існує кілька складових частин лінгвістичного образу. Використання персонажем складних і простих речень, а також розуміння його мови іншими персонажами, також можуть передати отримувачу портрет лінгвістичної особистості персонажа. Також варто звернути увагу на кількість лексичних засобів у мові, чи будуть використовуватися образи, алюзії або мова персонажа буде прямою, тобто буде дуже точно описувати дійсність.

Емоційність персонажа також може надати отримувачу інформацію: чи буде мова емоційно забарвленою, або ж емоції передаватимуть внутрішній стан персонажа. Також важливо слідкувати за наявністю вигуків, їх кількість і вибір може багато сказати про спосіб мислення персонажа. Архаїзми, які герой використовує у мовленні, можуть показати освіченість або відірваність від реальності. Через цитати персонажа можна проаналізувати, що його турбує на

цей момент. Мова персонажа передбачає використання літературних слів або, навпаки, жаргонів, що свідчить про його манери[67].

Британський телевізійний серіал «Шерлок» дуже популярний у всьому світі й перекладений багатьма мовами. Доцільно вивчати його мовні особливості, які значно вплинули на сприйняття персонажів аудиторією і зіграли значну роль у розкритті їхніх характерів. Після вивчення оригінального сценарію серіалу стало зрозуміло, що мовні засоби, які використовували сценаристи для створення образу головних героїв серіалу, Шерлока Холмса та Джона Ватсона, можна розділити на стилістичні, лексичні, граматичні та фонетичні.

З метою досягнення найбільшої виразності у серіалі використовувалися такі стилістичні засоби, як епітет, іронія, гіпербола, евфемізм, метафора, метонімія, антономазія, повторення, опозиція, апосіопезис, риторичне питання, вигук. Серед лексичних засобів, що були використані для відображення спілкування у серіалі, можна назвати антоніми, синоніми, ідіоми, колоквіалізми, архаїзми. Лінгвістична особистість Шерлока зображується за допомогою таких граматичних засобів синтаксичного походження, як порядок слів та зміна граматичних зв'язків. Граматичні конструкції є складними, що доводить ерудицію та винятковість головного героя[33].

У ході нашого дослідження ми детальніше розглянемо фонетичні засоби створення лінгвістичної особистості персонажа.

У серіалі багато персонажів, включаючи головного героя Шерлока Холмса, говорять з Received Pronunciation. Це відображає традицію Received Pronunciation, що асоціюється з вищим класом і інтелектуальною елітою британського суспільства.

Акцент Received Pronunciation Шерлока особливо помітний, оскільки він допомагає встановити його персонаж як високоінтелектуального та ексцентричного, з тенденцією використовувати складну мову та дотепні словесні ігри. Його Received Pronunciation-акцент також відрізняє його від

інших персонажів у шоу, які можуть говорити з іншими акцентами або діалектами, такими як робочий акцент його помічника Джона Ватсона.

Використання Received Pronunciation у "Шерлокові" також відображає акцент шоу на інтелектуалізмі та елітизмі, оскільки багато персонажів є високоосвіченими і походять з привілейованих середовищ. Крім того, шоу розгортається в сучасному Лондоні, де Received Pronunciation все ще асоціюється з професійним і академічним успіхом.

В цілому, використання Received Pronunciation у "Шерлокові" допомагає встановити персонажів та світ шоу як інтелектуальний, елітний та відмінний від більш загальних або регіональних акцентів повсякденного життя в сучасному Великобританії [44].

Використання Received Pronunciation у телевізійному серіалі BBC "Шерлок" є свідомим вибором, зробленим творцями шоу, щоб відобразити інтелектуалізм та елітизм персонажів і оточення шоу. Використання Received Pronunciation допомагає встановити персонажів як членів вищого класу та інтелектуальної еліти, з особливим акцентом на Шерлока Холмса як надзвичайно розумного і ексцентричного детектива.

Однією з ключових особливостей Received Pronunciation, що використовується в "Шерлокові", є його ясність і точність. Received Pronunciation відомий своєю чіткою і відмінною вимовою окремих звуків, і це відображається у тому, як персонажі шоу артикуюють свої слова. Ця ясність і точність допомагає встановити персонажів як високоосвічених і красномовних, з особливим акцентом на здатності Шерлока використовувати мову у творчий і складний спосіб.

Ще однією ключовою особливістю Received Pronunciation, що використовується в "Шерлокові", є його інтонаційні патерни. Спікери Received Pronunciation часто використовують спадну інтонацію в заявах і підвищену інтонацію в питаннях, і це відображається у тому, як персонажі шоу говорять. Це допомагає встановити персонажів як ввічливих і формальних, особливо в більш професійних або академічних обставинах[1].

В цілому, використання Received Pronunciation у "Шерлокові" допомагає встановити персонажів і оточення шоу як інтелектуальних і елітних, з особливим акцентом на інтелект і дотепність Шерлока. Ясність і точність Received Pronunciation, а також його інтонаційні патерни, допомагають підкріпити цей образ і сприяють характерному стилю та тонові шоу.

Варто зазначити, що хоча у «Шерлоку» Received Pronunciation представлено як домінуючий акцент, серіал також включає варіації для відображення різноманіття персонажів і їх походження. Деякі персонажі можуть демонструвати регіональні акценти або дещо відхилитися від Received Pronunciation, що підкреслює їхні унікальні особистості і додає глибини мовному ландшафту шоу.

Ці фонетичні особливості британської Received Pronunciation у «Шерлоку» сприяють автентичності персонажів та загальній атмосфері серіалу. Увага до деталей у вимові акторів покращує зображення їхніх ролей та додає глядачам відчуття занурення в сюжет.

Важливо пам'ятати, що фонетичні особливості, які обговорюються тут, специфічні для відображення Received Pronunciation у «Шерлоку» і можуть не відображати весь спектр варіацій у межах Received Pronunciation або інших акцентів у діалектному континуумі британської англійської мови [73, с. 246].

Однією з найбільш помітних особливостей Received Pronunciation є те, що звук [r] вимовляється тільки перед голосними. Тобто, у сполученнях "-or", "-er", "-ir", "-ur" він зазвичай не озвучується [34, с. 13].

Example 1.

John: What happened about that case you were offered?

Sherlock: Jaria diamond? - Not interested [53].

Example 2.

Sherlock: Mrs. Hudson has given me a special deal. Her husband got himself sentenced to death in Florida. I was able to help her out.

John: You stopped her husband being executed?

Sherlock: Oh, no, I ensured it [53].

Шерлок Холмс розвивав спостережливість у собі через багаторічні тренування, оскільки спостережливість, як і будь-яка інша здатність розуму, можна покращити.

Іншою типовою ознакою Received Pronunciation [p]., що передається буквою "o" і вимовляється у закритому складі [3, с. 70].

Example 1.

Sherlock: Afghanistan or Iraq?

John: Sorry?

Sherlock: Which was it, Afghanistan or Iraq?

John: Afghanistan. Sorry, how did you?

Sherlock: How do you feel about the violin?

John: I'm sorry, what?

Sherlock: I play the violin when I'm thinking and sometimes, I don't talk for days on end. Would that bother you? Potential flat mates should know the worst about each other.

John: Who saying anything about flat mates?

Sherlock: I did. Told Mike this morning I must be a difficult man to find a flat mates for. Now here he is, just after lunch, with an old friend clearly just home from military service in Afghanistan. Wasn't a difficult leap.

John: How did you know about Afghanistan? Is that it?

Sherlock: Is that what?

John: We've only just met and we're going to go and look at a flat?

Sherlock: Problem?

John: We don't know a thing about each other. I don't know where we're meeting. I don't even know your name.

Sherlock: I know you're an Army doctor and you've been invalided home from Afghanistan. You've got a brother worried about you, but you won't go to him for help because you don't approve of him, possibly because he's an alcoholic, more likely because he recently walked out on his wife. And I know your therapist thinks your limp's psychosomatic, quite correctly, I'm afraid. That's enough to be going on

with, don't you think? The name's Sherlock Holmes, and the address is 221 B Baker Street. Afternoon [53].

У цьому епізоді ми досліджуємо так званий «linking [r].» — звук, що вимовляється на межі двох слів, якщо перше закінчується на букву «r», а друге починається на голосний [5, с. 145].

Є приклад:

Sherlock: I play the violin when I'm thinking and sometimes I don't talk for days on end. Would that bother you? Potential flatmates should know the worst about each other [53].

З цього можна зробити висновок, що логічне мислення персонажа передує його розмовам.

Однією з особливостей ReceivedPronunciation є те, що у словах з першим звуком /h/, як у head та horse, /h/ ніколи не опускається. Є кілька прикладів із серіалу.

John: What are you doing?

Sherlock: Nicotine patch. Helps me think. Impossible to sustain a smoking habit in London these days. Badnewsforbrainwork [53].

Шерлок повністю занурений у роботу до того, що його не цікавлять людські потреби. Сила волі детектива виражається через його самоконтроль, коли він використовує нікотинові пластирі замість трубки. Це пов'язано з певними обмеженнями на куріння у Лондоні.

Однією з особливостей ReceivedPronunciation є те, що у деяких випадках звук «t» зникає, це явище називається «glottalstop» [51, с. 14].

Наприклад:

Molly: Listen, I was wondering: maybe later, when you're finished?

Sherlock: You're wearing lipstick. You weren't wearing lipstick before.

Molly: I, er... I refreshed it a bit.

Sherlock: Sorry, you were saying?

Molly: I was wondering if you'd like to have coffee.

Sherlock: Black, two sugars, please. I will be upstairs.

Molly: Ok [53].

Епізод: «A Study in Pink»

У першій сцені Шерлок Холмс представляється як «Sherlock Holmes» з виразним ротаційним звуком "r" у слові "Sherlock".

Sherlock: The name's Sherlock Holmes and the address is two two one B Baker Street.

Персонаж Джон Ватсон використовує центральну голосну [æ]. у словах, таких як "dance" і "bath", вимовляючи їх як [dæns] і [bæθ] відповідно.

John (саркастично): Yeah, like that's gonna happen!

John: How did you know about Afghanistan? [53].

Епізод: «The Great Game»

У сцені, де Шерлок опитує свідка на ім'я Саллі, він демонструє висхідну інтонацію із високим висхідним завершенням (HRT) в кінці розповідних речень. Наприклад, коли він говорить "It's all fine", це звучить як "It's all fine?" з висхідним тоном [55].

Епізод: «The Reichenbach Fall»

У сцені конфронтації між Шерлоком і Джимом Моріарті обидва персонажі демонструють повільний темп і чітку вимову, характерну для Received Pronunciation. Вони підтримують ясний і розрахований мовний патерн, навіть в інтенсивні моменти.

Jim: Speaking of clever, have you told your little friends yet?

Sherlock: Told them what?

Jim: Why I broke into all those places and never took anything.

Sherlock: No.

Jim: But you understand.

Sherlock: Obviously.

Jim: Off you go, then.

Sherlock: You want me to tell you what you already know?

Jim: No; I want you to prove that you know it.

Sherlock: You didn't take anything because you don't need to.

Jim (м'яко): Good [58].

Епізод: «The Empty Hearse»

У розмові між Шерлоком і його братом Майкром Холмсом обидва персонажі підкреслюють наголос на перших складах багатоскладових слів, дотримуючись типового наголосу Received Pronunciation. Наприклад, "consulting detective" вимовляється як [kən'sʌltɪŋ 'dɪtɛktɪv].

Mycroft: We have solid information. An attack is coming.

Sherlock: "Solid information." A secret terrorist organisation's planning an attack – that's what secret terrorist organisations do, isn't it? It's their version of golf [59].

В епізоді «The Sign of Three» Шерлок стикається з мовним розладом під час того, як він служить свідком на весіллі Джона Ватсона. Він заїкається і повторює певні слова, що створює характерний фонетичний патерн.

Sherlock: ... Mary and John: whatever it takes, whatever happens, from now on I swear I will always be there, always, for all three of you.

(Він мить коливається, потім заїкається.)

Sherlock: Er, I'm sorry, I mean, I mean two of you. All two of you. Both of you, in fact. I've just miscounted [60].

В епізоді «His Last Vow» брат Шерлока, Майкрофт, говорить із витонченим акцентом, який підкреслює певні голосні та приголосні. Він також використовує певний інтонаційний патерн, який створює відчуття авторитету та контролю.

Sherlock: Charles Augustus Magnussen.

(Майкрофт робить вдих і повертається до Андерсона та Бенджі.)

Mycroft: That name you think you may have just heard – you were mistaken. If you ever mention hearing that name in this room, in this context, I guarantee you – on behalf of the British security services – that materials will be found on your computer hard drives resulting in your immediate incarceration. Don't reply – just look frightened and scuttle [61].

Варто зазначити байдужість Шерлока до жінок. У першому епізоді «A Study in Pink» Шерлок розмовляє зі співробітницею патологоанатомії, молодою, сором'язливою і симпатичною дівчиною Моллі Хупер. Коли Моллі нафарбувала губи, Шерлок не зробив їй комплімент, а вказав на це як на факт, поставивши її в незручне становище, що показало його нестабільність. Коли Моллі спробувала запросити його на каву, він уникнув відповіді на запрошення, але не відмовився від кави. У цьому випадку він виявив нетерпимість до дівчини [21, с. 163].

Нормативна вимова у Великобританії є маркером високого рівня освіти людини. Цей акцент характерний для випускників приватних шкіл із найвищих верств суспільства, а також для випускників престижних університетів Великобританії. Received Pronunciation досі є стандартом спілкування, який використовують члени королівської родини, представники Церкви Англії, парламенту та виконавчої влади. У цьому контексті зазначається, що Received Pronunciation у британців асоціюється з високим походженням мовця, високим рівнем освіти, а також із такими престижними професіями, як юрист, біржовий брокер та дипломат [49, с. 7].

Аналізуючи мовлення персонажів у телесеріалі «Шерлок» та суспільство, зображене в ньому, слід підкреслити, що Шерлок Холмс – це людина ХХІ століття, яка відповідає вимогам сучасного британського суспільства. Досліджуючи соціолінгвістичний фактор мовної особистості, ми зосереджуємо увагу на тому, як головний герой зображений у серіалі через використання англійської мови, і чи впливає це на певні уявлення про його місце в суспільстві.

Зовнішній вигляд детектива поєднує дві домінантні риси: з одного боку, певну втому, «потертість», з іншого – відчуття сили, як фізичної, так і характеру. Він має худе обличчя та статуру. Детектив зазвичай у хорошій фізичній формі, має спортивну статуру, оскільки під час розслідувань йому часто доводиться брати участь у погоні за злочинцем і навіть використовувати фізичну силу для його затримання [18, с. 74].

Щодо його професійних якостей, слід зазначити, що Шерлок Холмс ніде не служить і заробляє на життя розслідуванням загадкових злочинів. Маленькі втрати й крадіжки його зовсім не турбують. Головне – складний сюжет і блискуче рішення. Холмса переслідує нудьга у повсякденному житті.

Sherlock: Theimpossiblesuicide. No point sitting at home, when there's finally something fun going on.

Mrs. Hudson: Look at you, all happy! It's not decent.

Sherlock: Who cares about decent? The game, Mrs. Hudson, is on! [53].

Персонаж, у зв'язку зі своєю професією, увібрав у себе якості, не дуже корисні для нього, такі як ігнорування, роздратування та амбіції. Детектив із серіалу нагадує «дорослу дитину»: він береться лише за ті справи, які його цікавлять, ігнорує те, що йому не подобається, і дратується, коли щось іде не так, як він би хотів, а багатьом він здається нестерпним.

John: What happened about that case you were offered?

Sherlock: Jaria diamond? - Not interested [54].

Проте люди не припиняють звертатися до нього за допомогою, вважаючи його єдиною людиною, здатною розкрити навіть найскладніший злочин.

Sherlock Holmes is a great man ... and I think one day, if you were very lucky, he might even be a good one [53].

Детектив працює більшу частину часу, тому автор не приділяє багато уваги опису житлових умов головного героя. Однак образ квартири постає як свого роду притулок, навіть святе місце, в якому Шерлок може відпочити після важких робочих днів.

Sherlock: Well, this could be very nice.

John: Very nice indeed.

Sherlock: Yes. Yes, I think so, my thoughts precisely. So I went straight ahead and moved in.

John: Soon as we get this rubbish cleaned up. Oh. So this is all...

Sherlock: Well, obviously I can straighten things up a bit [53].

Образ Шерлока Холмса несе відбиток британської культури та відображає основні властивості національного менталітету. Серед рис, які характеризують його як корінного британця, є: потяг до науки й мистецтва, дисципліна, стриманість, дотепність.

Sherlock: How do you feel about the violin?

John: I'm sorry, what?

Sherlock: I play the violin when I'm thinking and sometimes I don't talk for days on end. Would that bother you? Potential flatmates should know the worst about each other [53].

В Англії не спостерігається ніжності та любові у стосунках між дітьми й батьками, що знайшло відображення у характері головного героя як незворушність. Дисципліна у відносинах між дітьми й батьками сувора. Тому не дивно, що в розмові з Ватсоном про стосунки з родиною Холмс каже: «У нас можна назвати складні стосунки». Одним із прикладів його стосунків із родиною, де можна побачити певну напругу, є діалог Майкрофта з Шерлоком:

John: Sherlock...that's him, that's the man I was talking to you about.

Sherlock: I know exactly who that is.

Mycroft: So...another case cracked. How very public-spirited. Though that's never really your motivation, is it?

Sherlock: What are you doing here?

Mycroft: As ever, I'm concerned about you.

Sherlock: Yes, I've been hearing about your "concern".

Mycroft: Always so aggressive. Did it never occur to you that you and I belong on the same side?

Sherlock: Oddly enough...no.

Mycroft: We have more in common than you'd like to believe. This petty feud between us is simply childish. People will suffer. And you know how it always upset Mummy.

Sherlock: I upset her?

Mycroft: Me?

Sherlock: It wasn't me that upset her, Mycroft.

John: No. No, wait... Mummy? Who's Mummy?

Sherlock: Mother. Our mother. This is my brother - Mycroft. Putting on weight again?

Mycroft: Losing it, in fact.

John: He's your brother?

Sherlock: Course he's my brother.

John: So he's not...

Sherlock: Not what?

John: I don't know...criminal mastermind?

Sherlock: Close enough [53].

Специфіка британського гумору добре відома. Почуття гумору є національною рисою англійців: ніде в жодній країні не вміють сміятися над собою так, як в Англії [21, с. 150].

У серіалі є багато прикладів іскристого англійського гумору.

Sherlock: Are you all right? – Yes, of course I'm all right. Well, you have just killed a man.

John: Yes, I...

Sherlock: That's true, isn't it?

John: But he wasn't a very nice man.

Sherlock: No. No, he wasn't, really, was he?

John: Frankly, a bloody awful cabbie.

(chuckles)

Sherlock: That's true, he was a bad cabbie. You should have seen the route he took us to get here.

John: Stop! We can't giggle, it's a crime scene. Stop it.

Sherlock: You're the one who shot him.

John: Keep your voice down! [53].

Аналізуючи лінгвокультурний фактор мовної особистості, що відображає особливості професійної діяльності детектива,

пов'язаної зетнічністю, національними та культурними характеристиками, можна зробити висновок, що образ Шерлока Холмса у відрізку є безспецифікованим британським лінгвокультурним описом спільноти. Зокрема, логіка, здоровий глузд, витримка та неупередженість є серед цих рис.

Ідеал англійця – незалежність, освіта, гідність, чесність ... елегантність манер, здатність жертвувати часом і грошима заради доброї справи, здатність керувати та підкорятися, наполегливість у досягненні поставленої мети. Уособленням усіх цих якостей є Шерлок Холмс, справжній англієць.

Усі вище згадані мовні засоби сприяють створенню образу Шерлока. У ході нашого дослідження було враховано фонетичні засоби як такі, що підтверджують, що головний герой використовує британську отриману вимову, якою розмовляють високоосвічені та інтелегентні люди з вищого суспільства. Точно зображаючи фонетичні особливості Received Pronunciation, такі як голосні звуки, вимова приголосних та інтонаційні моделі, мовні особистості персонажів ефективно оживають.

Хоча Received Pronunciation є основним акцентом, який використовується, серіал також включає варіації, щоб відобразити різноманітність персонажів та їхнього походження. Це включення регіональних акцентів або незначних відхилень від Received Pronunciation додає глибини лінгвістичному пейзажу серіалу та підкреслює унікальні особистості персонажів.

Серіал демонструє відданість мовній автентичності та показує нюансоване використання фонетичних засобів для створення переконливого й правдоподібного зображення мовних особистостей персонажів.

2.2. Взаємозв'язок між вимовою та мовленням героя і його соціальним статусом

Соціальний статус людини пов'язаний не лише з певними матеріальними благами, а й з мовленням людини. Саме мова вказує на рівень ерудиції особи, її

здатність чітко формулювати і висловлювати думки. Тому те, як людина говорить, безпосередньо пов'язане з її соціальним статусом. Мовлення, як дзеркало, відображає істину приналежності до певного соціального класу.

Оскільки мова вказує на приналежність до того чи іншого соціального класу, при такому поділі варто звернути увагу на кілька важливих характеристик. Перш за все, варто враховувати чистоту мовлення, тобто правильне використання граматичних форм, використання більш офіційної лексики, а не сленгу [73, р. 80]. Також варто звернути увагу на фонетичний аспект, адже він не менш важливий за інші. Правильно і чітко вимовлені звуки – це запорука того, що людина буде легко зрозумілою для оточуючих. Саме тому дотримання всіх перерахованих характеристик є ознакою приналежності до вищого соціального класу. Коли є певні порушення або відхилення від норм, то така людина належить до середнього соціального класу. Порушення або недотримання більшості або всіх вимог є характеристикою низького соціального класу.

Яскравим прикладом мовлення людини високого соціального статусу є Шерлок Холмс. Як відомо з телесеріалу, він має хорошу освіту і є забезпеченою людиною. Можливо, навіть аристократичного походження. Однак, навіть не знаючи цих фактів з біографії детектива, легко зрозуміти, до якого соціального класу він належить. Ось кілька прикладів:

Sherlock: I said to Mike this morning, that I was a difficult man to find a flatmate for. Now he turns up after lunch with an old friend clearly just home from military service in Afghanistan.

John: ... how did you know about Afghanistan?

Sherlock: I've got my eye on a nice little place in central London – together we could afford it. We'll meet there, tomorrow evening, 7 o'clock. I think I left my riding crop in the mortuary.

John: Is that it?

Sherlock: Is that what?

John: We've just met and we're going to go and look at a flat?[53].

У наведеному діалозі Шерлок Холмс підкреслює високий рівень свого мовлення на трьох рівнях: лексичному, фонетичному та граматичному. Розглянемо кожен із цих аспектів детальніше.

“*Now he turns up after lunch with an old friend clearly just home from military service in Afghanistan*”. У цьому реченні, говорячи про Ватсона, Шерлок Холмс використовує термін “*military service*” – військова служба замість звичайного і широко вживаного терміна “*army*”. Також у цьому реченні: “*I think I left my riding crop in the mortuary*”, замість звичайного і часто вживаного слова “*morgue*”, детектив використовує слово – “*mortuary*”. Використання таких слів у мовленні вказує на ерудицію та красномовність головного героя. Крім того, він говорить набагато більше, ніж Джон Ватсон, що свідчить про здатність швидко і чітко формулювати і висловлювати власну думку.

З фонетичної точки зору Шерлок Холмс говорить чітко, хоч і досить швидко. Він не пропускає жодних звуків, не втрачає складів. Його легко і просто зрозуміти. Шерлок Холмс демонструє кілька фонетичних особливостей у своїй вимові, які сприяють формуванню унікальної мовної особистості. Ці особливості, притаманні персонажу в серіалі, допомагають створити виразний і незабутній образ Шерлока Холмса.

- **Чітка артикуляція:** Шерлок Холмс, згідно з акцентом Received Pronunciation, демонструє чітку і точну артикуляцію звуків. Його вимова відзначається виразною дикцією, що робить кожне слово і фонему легко помітними.
- **Інтонаційні моделі** Шерлока часто характеризуються точною і виваженою манерою мовлення. Він схильний використовувати відносно пласку інтонацію, наголошуючи на ясності та логічній точності у своїй комунікації.
- **Темп і ритм:** мова Шерлока часто подається у швидкому темпі, що відображає його швидке мислення та гострий інтелект. Його речення артикуються ритмічно, що свідчить про здатність швидко обробляти інформацію.

- **Вимова голосниху** Шерлока, як правило, точна і стандартизована, відповідно до норм Received Pronunciation. Він чітко і послідовно вимовляє голосні звуки, зберігаючи нейтральний акцент.
- **Вимова приголосниху** Шерлока зазвичай чітка і точна. Він звертає увагу на такі деталі, як розрізнення дзвінких і глухих приголосних, забезпечуючи ясність у своєму мовленні.
- **Наголошення певних слів:** Шерлок часом робить акцент на певних словах або складах, щоб привернути увагу до важливих деталей або передати почуття терміновості чи значущості.

На граматичному рівні детектив правильно використовує часи та граматичні форми слів, не опускає значущих частин речень, які могли б ускладнити процес комунікації. У його мовленні присутні скорочені форми дієслів, такі як: *“I’ve got..., We’ll meet...”* Однак в усному неофіційному або напівофіційному мовленні це є елементом норми [69, р. 80].

Інший приклад мовлення головного героя Шерлока Холмса наведений у наступному діалозі:

Sherlock: How many ways into that office?

Sebastian: Well, that’s where this gets really interesting.

Sebastian: Every door that opens in this bank, it gets logged right here. Every walk-in cupboard, every toilet.

Sherlock: That door didn’t open last night.

Sebastian: There’s a hole in our security. Find it and we’ll pay you – five figures. (He reaches into the breast pocket of his jacket and takes out a cheque.)

Sebastian: This is an advance. Tell me how he got in, there’s a bigger one on its way.

Sherlock: I don’t need an incentive, Sebastian [54].

У цьому діалозі пан Холмс знову використовує високорівневу лексику. Тож у реченні: *“I don’t need an incentive, Sebastian”*, замість повсякденного слова *“encouragement”*, детектив використовує – *“an incentive”*. Хоча ці слова мають подібне значення, слово, вжите Шерлоком, є більш витонченим. Крім того,

згідно з Кембриджським словником, слово “*incentive*” належить до рівня C2, тобто найвищого рівня англійської мови. Його аналог – “*encouragement*” – відноситься до рівня B2.

Однак у розмові з Себастьяном детектив трохи знижує свій рівень, щоб показати, що вони належать до приблизно одного соціального класу, в той час як банкір, навпаки, намагається виглядати трохи вище і говорить граматично правильною англійською, без сленгу, хоча розмовні слова були присутні в його мовленні. Прикладом цього є наступне твердження:

Sherlock: How many ways into that office?

У даному реченні відсутнє допоміжне дієслово *to be*, яке повинно бути відповідно до граматичних норм англійської мови, що є ознакою нижчого соціального класу.

З фонетичної точки зору все правильно: вимова чітка і зрозуміла. Шерлок Холмс не змінює вимову слів.

Для більшої переконливості наведемо ще один діалог між Шерлоком Холмсом і Джоном Ватсоном:

John: Do people usually assume you're the murderer?

Sherlock: Now and then, yes.

John: ... Okay. So how did you get this?

Sherlock: The killer must have driven her to Lauriston Gardens. He could only keep her case by accident, if it was in a car. No one could be seen with this case without attracting attention – particularly a man, which is statistically likely. So obviously he'd feel compelled to get rid of it the moment he noticed he still had it – wouldn't have taken him more than five minutes to realise his mistake. I checked every back street wide enough for a car within five minutes of Lauriston Gardens and looked for anywhere you could dispose of a bulky object without being observed [53].

У цьому діалозі детектив пояснює, як йому вдалося знайти валізу вбитої жінки і чому він шукав саме в цих місцях. На лексичному рівні він використовує слово “*compelled*”, яке за словником належить до високого рівня слів, а саме C1. Іншим прикладом використання високорівневої лексики є фраза

“disposeofabulkyobject”. Крім того, “disposeof” – це формальне фразове дієслово. Як і в більшості випадків, відповідь пана Холмса є розгорнутою, він детально пояснює кожен аспект справи, що ще раз свідчить про його ерудицію.

На граматичному рівні Шерлок Холмс використовує складні граматичні конструкції, наприклад: “*musthavedriven, wouldn'thavetaken*”, що також вказує на високий рівень мовлення, а відповідно і соціальний статус героя.

Незалежно від ситуації або співрозмовника, детектив говорить досить швидко, але артикулює кожне слово так, що, незважаючи на темп мовлення, його можна легко зрозуміти.

Ще один герой, який говорить літературною англійською, це брат Шерлока Холмса і заклятий ворог Майкрофт. Оскільки він є другорядним персонажем, він говорить небагато. Наведемо приклад, щоб проілюструвати високий соціальний клас у мовленні героя:

John: You know, I've got a phone. Very clever, all that, but you could just phone me on my phone!

Mycroft: When one is avoiding the attention of Sherlock Holmes, one learns to be discreet...Your leg must be hurting, sit down [53].

Майкрофт вирішив зустрітися з Джоном незвичним способом, за допомогою камер на вулиці, через що доктор Ватсон питає, чому той не міг скористатися телефоном і подзвонити йому. Майкрофт відповідає, що уникає уваги Шерлока Холмса. При цьому він використовує слово *discreet*, яке означає бути обережним, щоб не привертати надто багато уваги. Крім того, згідно з Кембриджським академічним словником, це слово належить до групи слів найвищого рівня англійської мови – C2, що вказує на те, що Майкрофт є освіченим.

На граматичному рівні герой не має помилок. Крім того, він використовує модальну конструкцію *mustbehurting*, що також свідчить про його соціальний статус.

Як і його брат, Майкрофт чітко вимовляє звуки і слова, не втрачаючи і не пропускаючи жодного звука.

Отже, Шерлок Холмс є прикладом людини високого соціального класу, виходячи з рівня мовлення, у більшості випадків детектив говорить грамотною літературною мовою, використовуючи складні граматичні конструкції та високорівневу лексику. Однак бувають ситуації, коли він свідомо знижує рівень своєї мови, щоб зменшити дистанцію між містером Холмсом і його співрозмовником. Брат Шерлока у своїй мові також демонструє приналежність до високого соціального статусу, оскільки говорить правильно, використовуючи високорівневу лексику.

Зазвичай середній соціальний статус включає досить забезпечених і освічених людей. Тому на прикладах спробуємо продемонструвати, як мова вказує на соціальний статус людини:

John (tightly, putting on his jacket): Out. I need some air.

(He heads for the stairs, which Mrs Hudson is just coming up.)

John: 'Scuse me, Mrs ...

Mrs hudson: Oh, sorry, love!

John: Sorry [55].

Після сварки з Шерлоком доктор Ватсон виходить на вулицю. Він хоче подихати свіжим повітрям і майже збиває з ніг місіс Хадсон, яка піднімається сходами. Коли Джон вибачається, він говорить “Scuseme”, використовуючи сленгову версію вимови. Однак у більшості випадків він говорить літературною англійською. Крім того, коли він каже, що хоче вийти, доктор Ватсон використовує неповне речення “Out”, що вказує на неформальність ситуації і, відповідно, на середній соціальний клас.

Ще один приклад – це наступний діалог:

Mrshudson: Ooh, it'sabitnippyoutthere. He should have wrapped himself up a bit more.

(Sherlock watches John as he crosses the street and heads in the general direction of away.)

Sherlock: Look at that, Mrs Hudson. Quiet, calm, peaceful. Isn't it hateful?

Mrs hudson: Oh, I'm sure something'll turn up, Sherlock. A nice murder – that'll cheer you up.

Sherlock: Can't come too soon.

Mrs hudson (stopping when she spots the damaged wall): Hey. What've you done to my bloody wall?!

(Sherlock quirks a smile and turns around to admire his handiwork.)

Mrs hudson (angrily): I'm putting this on your rent, young man! [55].

У цьому діалозі домовласниця розмовляє зі Шерлоком Холмсом. Спочатку вона зазначає, що Джон повинен був одягнутися трохи тепліше, оскільки на вулиці холодно. Прикметник *pirry*, що описує стан погоди, є неформальним, розмовним варіантом і вказує на те, що місіс Хадсон належить до середнього соціального класу. Крім того, вона використовує фразовий дієслово “*turn up*”, яке означає “трапитися” і належить до розмовної версії англійської мови. Також, коли господиня помітила пошкодження стіни, вона звернулася до детектива, лаючи його: “*My bloody wall?!*”. Очевидно, що ненормативна лексика вказує на нижчий соціальний статус. Саме тому, коли люди сердяться, вони не контролюють свою мову і можуть свідомо чи підсвідомо говорити мовою нижчого соціального класу.

З точки зору граматики, тут немає багато зауважень. Навіть у висловлюваннях пані Хадсон використовується складна граматична конструкція – “*shouldhavewrapped*”. Однак у реченні: “*Anicemurder – that'llcheeryouup*” – у першій частині речення немає присудка. Це обумовлено тим, що з попереднього речення зрозуміло, що саме мала на увазі господиня. Проте це є ознакою неформального стилю мовлення.

На фонетичному рівні пані Хадсон вимовляє все правильно, чітко, без діалектів. Це вказує на досить високий рівень освіти.

Ще один яскравий приклад середнього соціального класу – це Джон та його дівчина Сара. Приклад:

Sarah (putting down the remote): So, d'you want some breakfast?

John: Love some.

Sarah: Yeah, well you'd better make it yourself, 'cause I'm gonna have a shower![54]

Джон приходиться до Сари, щоб поговорити про суперечку з Шерлоком, щоб заспокоїтися. Коли вона пропонує Ватсону сніданок, вона використовує скорочену розмовну форму допоміжного слова “do” – “d'you”. Також, кажучи, що збирається прийняти душ, вона використовує скорочену форму because – cause. Крім того, Сара використовує “I'mgonna”, що є неформальною версією “going”to в своїй мові.

Коли Джон запитує, він говорить, що не відмовиться від сніданку. Однак замість повного речення Джон використовує “Lovesome”, що означає “Iwouldlovesome”. Він пропускає значні частини речення, без яких розуміння стає важким, оскільки в реченні “Lovesome” значення змінюється на те, що задумував Джон. Звісно, з контексту можна зрозуміти, що саме має на увазі герой. Однак це ускладнює сприйняття почутого.

Як Джон, так і Сара є представниками середнього соціального класу. Їхня мова красномовно демонструє це.

Порушення граматичних і фонетичних норм літературної англійської мови вважається знаком низького соціального статусу. Яскравими прикладами цього класу є вбивця, ув'язнений у телевізійному шоу. Ось кілька прикладів для ілюстрації:

“Cos you don't get it yet, do ya?; Weren't expecting that, were ya. Oh, you're gonna love this.; You are good, aren't you?; Are you ready yet, Mr. Holmes?”[53]

У розмові зі Шерлоком Холмсом таксист-вбивця демонструє свою приналежність до низького соціального класу. Він говорить на діалекті англійської, який порушує граматичні та фонетичні норми. Наприклад, у реченні: “Cosyoudon'tgetityet, doya?” вбивця використовує Cos замість слова “because” – розмовного варіанту. Крім того, у мові вбивці замість літературного “you” багаторазово використовується ya, що не є нормою в літературній мові.

Також у цьому реченні: “*Oh, you are gonna love this*” – замість літературного “*going to*” ми використовуємо *gonna*, що є розмовним і частіше вживається в США.

“*Weren't expecting that, were ya*”. Це речення є яскравим прикладом порушення граматичних норм літературної англійської мови. Адже замість дієслова “*expect*”, має використовуватися форма з закінченням “*-ing*”, тобто *expecting*, що є знаком теперішнього тривалого часу.

Крім того, таксист не вимовляє слова дуже чітко, що іноді ускладнює розуміння його мови. Проте, незважаючи на низький рівень мовлення, вбивця проявляє повагу до Шерлока Холмса, оскільки використовує ввічливе звернення – “*Mr. Holmes*”, а не якусь сленгову форму.

Іншим прикладом низького соціального класу є в'язень Беза.

Приклад:

Sherlock: Just tell me what happened. From the beginning.

Bezza: We'd been to a bar. Nice place. I got chatting to one of the waitresses and Karen weren't happy. So when we got back to the hotel we ended up having a ding-dong, didn't we? She was always getting at me. Saying I weren't a real man.

Sherlock: I wasn't a real man.

Bezza: What?

Sherlock: It's not weren't, it's wasn't.

Bezza: Oh. Well, I dunno how but suddenly there was a knife in me hands. Me Dad was a butcher so I know 'ow to handle knives. He learned us how to cut up a beast.

Sherlock: Taught.

Bezza: What?

SHERLOCK: He taught you how to cut up a beast.

Bezza: Yeah. Well. Then I done it.

Sherlock: Didit[55].

У цьому діалозі в'язень намагається говорити чітко, але все ж таки робить багато помилок. Наприклад, замість дієслова “*taught*” Беза говорить

“*Helearnedus...*”, що є неправильно, оскільки дієслово “*learn*” означає процес самостійного навчання, а в цьому випадку його навчав батько. Крім того, в’язень робить ще одну лексичну помилку, використовуючи сленгове слово “*ding-dong*”, що означає гучну сварку, хоча можна було б використати літературні аналоги.

Також на граматичному рівні є багато помилок. Наприклад, в реченнях “*Karen weren't happy; I weren't a real man*” видно, що замість форм дієслова використовується форма множини для першої та третьої особи в побутовій мові. Тобто замість “*weren't*” має бути “*wasn't*”. Такі очевидні на перший погляд помилки дратують Шерлока Холмса, і він виправляє Безу. Ще одна помилка – це неправильне вживання присвійного займенника: “*...a knife in me hands; Me Dad*”. В обох випадках слід було б використати присвійний займенник “*my*” замість *me*. Крім того, в реченні: “*Then I done it*” – потрібно використовувати просту минулу форму дієслова “*to do*”, тобто “*did*”. Адже в’язень розповідає всю свою історію в простому минулому часі, тому для дотримання узгодження часів необхідно було використати іншу форму дієслова.

Також є певні труднощі на фонетичному рівні, адже Беза “проковтує” деякі звуки, тобто вимовляє їх нечітко або зовсім не вимовляє. Прикладом такого порушення є наступний фрагмент речення: “*... I know 'ow to handle knives*”. Ми бачимо, що замість слова “*how*” герой вимовляє лише “*ow*”. Це явище називається “*h-dropping*”, тобто пропуск звуку /h/, що є характеристикою багатьох діалектів британської версії англійської.

Проте, коли діалог продовжується, Беза говорить трохи краще:

Bezsa: Did it. Stabbed her! Over and over! And I looked down and she weren't... (Sherlock frowns).

Bezsa: ... wasn't moving no more (bigger frown).

Bezsa: anymore? (Sherlock nods) [55].

З цього фрагмента діалогу стає очевидно, щов’язень знає літературну англійську. Адже, коли детектив дивиться на нього

суворо, Беза спочатку виправляє “*weren't*” на “*wasn't*”, а пізніше “*nomore*” на “*anymore*”. Однак без виправлень або насуплених брів Шерлока Холмса в’язень навіть не замислюється над тим, щоб говорити неправильно чи робити якісь помилки. Це свідчить про те, що він задоволений своєю належністю до низького соціального класу і не бажає нічого змінювати.

Ще один приклад:

Sherlock: No. That's not it.

Lestrade: What the hell are we supposed to make of that? An estate agent's photo and the bloody Greenwich pips!

Sherlock (gazing thoughtfully into the distance): It's a warning [55].

Беручи до уваги той факт, що інспектор Лестрейд працює з в’язнями, у його мові з’являються лайливі слова – “*hell, the bloody Greenwich pips!*” Очевидно, ненормативна лексика є ознакою низького соціального класу. Хоча інспектор намагається говорити правильно в більшості випадків, у критичних ситуаціях вплив оточення на Лестрейда помітний. Він не має наміру образити когось грубими словами. Таким чином, інспектор показує здивування та обурення тим, що відбувається, оскільки не може зрозуміти, яким чином фотографія кімнати без меблів, з порваними шпалерами та сигналами Грінвіча пов’язані.

Ось чому в цій ситуації, з точки зору граматики та фонетики, мова Лестрейда належить до середнього соціального класу. Проте лексичний зміст, а саме нецензурна лексика, відносить мову героя до низького соціального класу. Таким чином, порушення граматичних і фонетичних норм літературної англійської мови є характерним для представників низького соціального класу. Крім того, вони використовують сленгові вирази або слова, ненормативну лексику. Існують також випадки, коли представники середнього соціального класу знижують свій соціальний статус, використовуючи лайливі слова через надмірну емоційність або нездатність контролювати свої емоції. Ще одна причина використання мови низького соціального класу – це оточення, оскільки воно також впливає на нас і формує певні мовні звички.

Можна зробити висновок, що ознакою високого соціального класу є володіння словниковим запасом високого рівня та дотримання норм літературної англійської мови на всіх рівнях: граматичному, лексичному та фонетичному. Використання складних граматичних конструкцій також належить до високого соціального класу. До середнього соціального класу входять люди, які говорять досить правильно, дотримуючись граматичних і фонетичних норм. Однак у їх мові присутні сленгові вирази та розмовна лексика. У особливо напружених ситуаціях представники середнього соціального класу використовують ненормативну лексику. Представники низького соціального класу характеризуються порушенням граматичних і фонетичних норм літературної англійської мови. Також вони часто використовують сленгові слова та ненормативну лексику, що ускладнює сприйняття та розуміння їх мови.

Однією з характеристик, яка є спільною для представників усіх соціальних класів, є свідоме або несвідоме підвищення або зниження рівня мови, щоб зменшити або збільшити соціальну відстань між співрозмовниками [6, р. 12,13].

Інтонація, звичайно, залишається дуже важливою для англійської мови, однак темп мовлення значно зріс. Крім того, багато слів просто "проковтуються" або вимовляються лише частково через "поспішність" у мовленні. Тільки консервативний акцент *Posh* зберіг вікторіанські звички. У серіалі це відображається через персонажа Марка Гаттіса, Микрофта Голмса, який займає посаду в британському уряді, тому його інтонація та мовлення зберігають розмірений тон і акцентують увагу на "правильності".

Інтонація все ще відіграє значну роль у мовленні персонажів, але темп мовлення став значно швидшим. Для сучасного носія мови цілком нормально "проковтувати" слова, вимовляти їх частково або скорочувати. Наприклад, у фразі Мері Уотсон *"YoushouldputthatonaT-Shirt"* перша частина речення вимовляється дуже швидко, тому більшість складів "проковтуються".

Загалом, Received Pronunciation здається більш зрозумілим і чітким завдяки інтонації, яка змушує вимовляти слова трохи довше, а отже, вимовляти їх повільніше і чіткіше [44].

На завершення, точно зображуючи фонетичні особливості Received Pronunciation, такі як голосні звуки, вимова приголосних і інтонаційні патерни, мовні особистості персонажів ефективно втілюються в життя. Хоча Received Pronunciation є основним акцентом, який використовується, серіал також включає варіації, щоб відобразити різноманітність персонажів і їх походження. Це включення регіональних акцентів або невеликих відхилень від Received Pronunciation додає глибини мовному ландшафту серіалу та підкреслює унікальні ідентичності персонажів.

Серіал демонструє прихильність до мовної автентичності та демонструє тонке використання фонетичних засобів для створення переконливого і правдоподібного зображення мовних особистостей персонажів [34, р. 254].

Висновки до розділу 2

У британському телевізійному серіалі "Шерлок" використовуються різні лінгвістичні особливості для створення образу персонажа, особливо через фонетичні аспекти його мови. У серіалі переважно представлено Received Pronunciation як домінуючий акцент, але також впроваджуються варіації, щоб відобразити різноманітність персонажів і їх походження.

Однією з помітних фонетичних особливостей Received Pronunciation є вимова звуку [r] лише перед голосними. У "Шерлокові" це можна спостерігати в промові персонажа, коли слова, що закінчуються на "-or," "-er," "-ir," "-ur" не вимовляються голосно. Ще однією особливістю Received Pronunciation є вимова звуку [ɹ] у закритих складах, що представлена літерою "o."

У серіалі також використовується "зв'язуючий [r]," який вимовляється на межі двох слів, коли перше слово закінчується на "r", а друге починається з голосної. Репліка Шерлока є чудовим прикладом цього:

Sherlock: I play the violin when I'm thinking and sometimes I don't talk for days on end. Would that bother you? Potential flatmates should know the worst about each other.

Received Pronunciation також відомий збереженням звуку [h] у словах, де він зазвичай опускається в інших акцентах. У "Шерлокові" це можна помітити, коли Шерлок пояснює своє використання нікотинового пластиру:

Sherlock: Nicotine patch. Helps me think. Impossible to sustain a smoking habit in London these days.

Феномен, відомий як "гортанна зупинка", також можна почути в серіалі, коли звук "t" зникає в деяких випадках. Приклад цього можна побачити, коли Моллі запитує Шерлока, чи хоче він кави, і він відповідає:

Sherlock: Black, two sugars, please. I will be upstairs.

Крім того, в серіалі використовуються й інші фонетичні елементи для підсилення образів персонажів. Це включає використання Джоном Ватсоном центральної голосної [æ] у словах, як "dance" і "bath," і повільну, чітку вимову Шерлока в інтенсивні моменти.

Лінгвістичні особливості Received Pronunciation у "Шерлоку" сприяють створенню аутентичних образів персонажів і загальної атмосфери серіалу. Увага до деталей у вимові акторів підсилює відтворення їхніх ролей і додає до занурення глядача в серіал.

У контексті телесеріалу "Шерлок" і мови персонажів можна спостерігати зв'язок між вимовою, промовою і соціальним статусом персонажів. Мовні патерни і вибір слів Шерлока Холмса, Майкрофта Холмса, Джона Ватсона, місіс Хадсон та інших персонажів можуть дати уявлення про їхній соціальний статус. Загалом, персонажі, які демонструють високий рівень освіти, красномовності і дотримання норм офіційної мови, можуть бути пов'язані з вищим соціальним класом, тоді як ті, хто відходить від цих норм, можуть бути сприйняті як належні до нижчого соціального класу.

Шерлок Холмс, будучи головним героєм і високоосвіченим детективом, уособлює людину з високим соціальним статусом. Він демонструє високий

рівень мови у словниковому запасі, вимові і граматиці. Шерлок використовує офіційну лексику і уникає сленгу, вживаючи точні і вишукані слова. Він чітко артикулює кожне слово, не пропускаючи складів, і дотримується стандартної вимови. Його речення часто складні і граматично правильні, що відображає його ерудицію.

Майкрофт Холмс, брат Шерлока, також демонструє риси високого соціального статусу через свою мову. Хоча він має менше реплік у серіалі, його мова точна, офіційна і позбавлена граматичних помилок. Він використовує високий рівень лексики і говорить правильно, що свідчить про його освіту і соціальний статус.

Джон Ватсон, як друг і компаньйон Шерлока, представляє середній соціальний клас. Хоча він зазвичай говорить літературною англійською і дотримується граматичних норм, іноді використовує неформальну мову, скорочення і розмовні вирази. Ці моменти відображають більш розслаблений і невимушений стиль мови, що вказує на його середній клас.

Місіс Хадсон, власниця квартири на 221В Бейкер-стріт, також належить до середнього соціального класу. Вона іноді використовує розмовну і неформальну мову, але загалом її мова чітка і зрозуміла. Вибір слів місіс Хадсон відображає рівень її освіти і соціальне становище.

Персонажі, пов'язані з нижчим соціальним класом, більше відхиляються від стандартних мовних норм. Ці персонажі часто використовують розмовні вирази, скорочення і сленг, і можуть мати граматичні помилки. Їхні мовні патерни відображають нижчий рівень освіти і соціальний статус.

Важливо зазначити, що мовні характеристики, розглянуті в контексті "Шерлока", є художніми зображеннями і не обов'язково відображають реальні соціальні динаміки. Соціальний статус — це складне і багатогранне поняття, на яке впливає безліч чинників, окрім мовних патернів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У сучасному світі людей, які говорять англійською як іноземною мовою, значно більше, ніж тих, для кого вона є рідною. Можна сказати, що англійська мова перейшла від власності британської корони до міжнародного публічного використання. Нині, загалом, не має значення, з яким акцентом ви говорите англійською, головне — щоб ваша мова була зрозуміла іншим.

Ми всі чули чудові приклади британської англійської, наприклад, у програмах BBC чи аудіозаписах для оксфордських підручників. Але насправді те, що ми звикли вважати класичною британською вимовою, зустрічається досить рідко. Це так звана *Received Pronunciation*, тобто набута вимова, яка з'явилася серед аристократії у XVIII-XIX століттях і завжди була ознакою гарної освіти. У сучасній Британії лише 2-3% населення використовують *Received Pronunciation*. Це здебільшого актори, політики, ті самі аристократи, викладачі англійської та диктори BBC (завдяки їм ця вимова відома як англійська BBC).

Received Pronunciation — це термін, що використовується для опису специфічного акценту стандартної англійської, пов'язаного з освіченими класами південної Англії, особливо Лондона. Його часто вважають акцентом британського вищого класу.

Received Pronunciation характеризується фонологічними особливостями, такими як неротичність, розподіл голосних у словах на зразок "trap-bath," різниця між коротким звуком "u" та довгим "oo," специфічні голосні, гортанні зупинки та використання звуку "t" у певних словах. Словниковий запас, пов'язаний із *Received Pronunciation*, включає латинські та французькі слова, складні слова, формальну та технічну лексику. Що стосується граматики, *Received Pronunciation* схиляється до використання умовного способу, узгодження підмета з присудком, точного використання прийменників та відносних займенників і модальних дієслів.

Інтонаційна схема Received Pronunciation передбачає нон-ротичність, наголос на тонічному акценті, висхідну інтонацію в питаннях, спадну інтонацію у ствердженнях, висхідно-спадну інтонацію у переліках і фразовий наголос. Received Pronunciation часто асоціюється з ввічливістю та формальною мовою, включаючи використання офіційних титулів, шанобливих форм звертання, непрямой мови, вибачень і частого вживання "please" та "thank you."

У Розділі 1, пункті 1.1, ми дослідили значення діалектів у створенні автентичних і різноманітних персонажів у фільмах. Проаналізували, як діалекти сприяють розвитку персонажів, сюжетній лінії та загальному кінематографічному досвіду. Розглянули, яким чином діалекти формують сприйняття персонажів і їхнього походження з боку аудиторії.

У пункті 1.2 ми зосередилися на дослідженні характерних рис Received Pronunciation, також відомої як англійська BBC або королівська англійська. Вивчили її історичний контекст, фонетичні характеристики та її зв'язок із соціальним класом, освітою та престижем. Розглянули, як Received Pronunciation використовувалась у кінематографі для зображення певних персонажів або соціальних груп.

У Розділі 2, пункті 2.1, ми дослідили лінгвістичні та нелінгвістичні техніки, що використовуються для встановлення та підсилення образу Шерлока Холмса з акцентом на фонетичний аспект. Проаналізували використання Received Pronunciation та інших фонетичних особливостей для зображення інтелекту, соціального статусу та ексцентричності Шерлока. Врахували інші фактори, такі як мова тіла, костюм і кінематографія, які також сприяють загальному образу персонажа.

У пункті 2.2 ми дослідили кореляцію між мовленнєвими особливостями Шерлока Холмса, зокрема його використанням Received Pronunciation, і його соціальним статусом у серіалі. Розглянули, як акцент і мовлення Шерлока відповідають його приналежності до вищого класу та інтелектуальних здібностей. Проаналізували, як його мова відрізняє його від інших персонажів і формує сприйняття аудиторією його характеру.

Загалом, використання Received Pronunciation у "Шерлоку" допомагає встановити персонажів і оточення серіалу як інтелектуальних і елітних, з особливим акцентом на інтелект і дотепність Шерлока. Чіткість і точність Received Pronunciation, а також інтонаційні схеми підсилюють цей образ і сприяють унікальному стилю та тону серіалу.

У ході дослідження ми отримали результати, що відповідають поставленим завданням, а саме:

- Роль діалектів у кіновиробництві є важливим інструментом для побудови образів персонажів, допомагаючи підкреслити їхню культурну та соціальну приналежність і формуючи автентичність середовища.
- Британська нормативна вимова, або Received Pronunciation (RP), має особливі фонетичні характеристики, які історично асоціюються з престижем, високим соціальним статусом та освітою, роблячи її ключовим акцентом для передачі образів еліти в кіно та телебаченні.
- Аналіз серіалу «Шерлок» показує, що сучасний англomовний телевізійний дискурс активно використовує діалекти, такі як RP, щоб надати персонажам впізнаваності, виокремити їхні інтелектуальні риси та створити соціальний контекст.
- Для творення образу Шерлока Холмса в серіалі використано поєднання мовних і позамовних засобів: його вимова, лексичний вибір та ритм мовлення допомагають підкреслити його інтелектуальність, витонченість і відстороненість від буденного.
- Мовлення Шерлока відображає його соціальний статус, виражаючи відмінність від інших персонажів через елітарний стиль мови та високий рівень артикуляції, що підсилює його образ як людини з привілейованого прошарку суспільства.

Проведення дослідження дозволяє глибше зрозуміти використання британської Received Pronunciation у телесеріалі "Шерлок". Отримані результати сприятимуть знанням про те, як діалекти формують зображення персонажів, і проллють світло на конкретні лінгвістичні особливості, використані в шоу. Це

дослідження надасть цінну інформацію про роль мови у створенні персонажів телесеріалів і сприятиме ширшому розумінню англійської мови та її варіацій.

Загалом, аналіз Received Pronunciation у телесеріалі "Шерлок" допоможе нам краще зрозуміти цей конкретний діалект та його значення у сучасних англомовних медіа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Енциклопедія Сучасної України. Діалект: електронний ресурс. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=24450
2. Adams G. Sherlock and his intellectual style. London: BBC Books, 2007. 285p.
3. Agha, A. Language and social relations (Vol. 24). Cambridge University Press, 2006. 15 p.
4. Ashby M., Maidment J. Introducing Phonetic Science. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. 222p.
5. Ashby P. Understanding Phonetics. London : Routledge, 2001. 244 p.
6. Block D. Social class in applied linguistics. Annual Review of Applied Linguistics, 2015. 279 p.
7. Britannica.Dialect: web-
site.URL:<https://www.britannica.com/topic/dialect>
8. Brook G. Varieties of English. Berlin : Springer, 2015. 196 p.
9. Butsch, R. Class and gender in four decades of television situation comedy: Plus ça change. Critical Studies in Mass Communication, 1992. 502 p.
10. Carpenter, D. A.King, Magnates, and Society: The Personal Rule of King Henry III, 1234-1258. Speculum 60, no. 1, 1985. pp. 39-70.
11. Casey B., Casey N., Calvert B., French L., Lewis J. Television Studies. New York: Routledge, 2002. 360p.
12. Catford J. C. The Sounds of English: A Practical Introduction to Phonetics. Oxford: Oxford University Press, 2001. 229 p.
13. Cruttenden, A. Gimson's Pronunciation of English (6th ed.). London: Arnold, 2001. 364p.
14. Crystal D. English as a Global Language. First Edition, Cambridge, 2013. 212 p.

15. Davies D. *Varieties of Modern English*. London: Routledge, 2005. 184p.
16. De Laurentiis A. *Translating Humour in Audiovisual Texts*. Bern: PeterLang, 2014. pp. 279-308.
17. Definition and Examples of Language Varieties: web-site. URL: <https://www.thoughtco.com/language-variety-sociolinguistics-1691100>
18. Edwards J. *Language and identity: Key topics in sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 326 p.
19. Ellis A. J. *English dialects-their sounds and homes*. London: Kessinger Publishing, 2007. 692p.
20. Ellis A. J. *The Existing Phonology of English Dialects*. New York: Greenwood Press, 2014. 329p.
21. Ellis D., Armstrong G. Class, gender, and code on prime-time television. *Communication Quarterly*, 2005. 229 p.
22. Englund Dimitrova B. *Orality, literacy, reproduction of discourse and the translation of dialect*. Frankfurt on Main: PeterLang, 2004 pp.121-139.
23. Gattis M., Moffat S. (Executive producers). *Sherlock* [Television series]. Wales, United Kingdom: British Broadcasting Company, 2010-2017.
24. Giles H., Sassoon C. The Effect of Speakers' Accents, Social Class and Background and Message Style on British Listeners' Social Judgements. *University of Copenhagen: Language and Communication*, v 3, 1983.pp. 305-313.
25. Gimson A. C. *The Received Pronunciation accent*. *Language in the British Isles*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. pp. 45-54.
26. Gimson, A. C. *An introduction to the pronunciation of English* (3rd ed.). London: Edward Arnold, 1980. 362p.
27. Halliday M. A. K. *Language in a social perspective. Mapping the Field: book*. London: Routledge, 2023. 17p.
28. Honey, J. Acrolect and hyperlect: the redefinition of English Received Pronunciation. *English Studies* 66(3), 1985. pp. 241-257.

29. Hughes A. English Accents and Dialects: An Introduction to Social and Regional Varieties of British English. London: Routledge, 2012. 224 p.
30. Jann R. (1990). Sherlock Holmes Codes the Social Body. The Johns Hopkins University Press, 1990. 708 p.
31. Kobayaski T. Sherlock Holmes's London - Following the Footsteps of London's Master Detective. San Francisco : Chonicle Books, 1986. 128 p.
32. Kreidler W. C. English Phonetics: A Linguistic Introduction. London : Routledge, 1998. 345 p.
33. Kushnir A., Parshyna O. British accents in screen adaptations of Sherlock Holmes. Молодий вчений : веб-сайт. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/5726/5604>
34. Ladefoged P., Johnson K. A Course in Phonetics. Boston : Wadsworth Cengage Learning, 2011. 338 p.
35. Lippi-Green R. English with an Accent. London: Routledge, 1997. 492p.
36. Longman Dictionary of Contemporary English: web-site. URL : <https://www.ldoceonline.com/>
37. MacMahon, M. K. C. Phonology. In S. Romaine (Ed.), The Cambridge History of the English Language. Vol. 4: 1776-1997. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. pp. 373-535.
38. Melchers G., Shaw P. World Englishes. London: Routledge, 2019. 256 p.
39. Merriam-Webster dictionary: web-site. URL: <https://www.merriamwebster.com/>
40. Michael G., Susanne C. Language and Situation. Language Varieties and their Social Contexts. London: Routledge, 1978. 128p.
41. Milroy L., Gordon M. Sociolinguistics: Method and inteReceived Pronunciation. London : Blackwell Publishers., 2003. 288 p.
42. Murillo Lopez I. The Social Status of /h/ in English. Revista Alicantina De Estudios Ingleses, 2007. 166 p.

43. Nevalainen, T. English. Germanic standardizations: past to present. Amsterdam: John Benjamins, 2003. pp. 127-156.
44. Parshyna O. British Received Pronunciation and Social Background in TV Series “Sherlock”. Philology. Actual Methods of Development of Science and Education: abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference. Boston, USA, May 15 – 17, 2023. pp. 221-223.
45. Partridge E. Slang To-day and Yesterday. London: Routledge and Kegan, 1960. 476p.
46. Pavesi M. La traduzione filmica. Aspetti del parlato doppiato dall’inglese all’italiano. Rome: Carocci, 2005. 150p.
47. Pedrazzini, L. The Principle of ‘Correct Pronunciation’: Teaching English as a Foreign Language in the Early Twentieth Century. Language & History, 2016. pp. 63-72.
48. Pei M. The History of English Language. New York: New American Library, 1994. 438p.
49. Rampton B. Social class and sociolinguistics. London: King’s College, 2010. 12 p.
50. Reetz H., Jongman A. Phonetics: Transcription, Production, Perception. John Wiley & Sons, 2011. 336p.
51. Roach P. English Phonetics and Phonology: A Practical Course. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 243p.
52. Robins R. A short history of linguistics. London: Longman, 1979. 254 p.
53. Season 1 Episode 1 “A study in Pink”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7715>
54. Season 1 Episode 2 “The Blind Banker”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7716>
55. Season 1 Episode 3 “The Great Game”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7717>
56. Season 2 Episode 1 “The Scandal in Belgravia”. Forever dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7718>

57. Season 2 Episode 2 “The Hounds of Baskerville”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7719>
58. Season 2 Episode 3 “The Reichenbach Fall”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=7720>
59. Season 3 Episode 1 “ The Empty Hearse”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=9763>
60. Season 3 Episode 2 “The Sign of Three”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=9768>
61. Season 3 Episode 3 “His Last Vow”. Forever Dreaming : web-site. URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=9783>
62. Shindler’s List. IMBD: web-site. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0108052/>
63. Späti L. The relationship between the English language and social class Analysis of the BBC Series Sherlock : web-site. URL: <https://www.researchgate.net/publication/331629597>
64. Taylor C. The Translation of regional variety in the films of Ken Loach. Translating Voices, Translating Regions. Roma: Aracne, 2006. pp. 37-52.
65. The AristoCats. IMBD: web-site. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0065421/>
66. Trudgill P. Sociolinguistics: An introduction to language and society (4th. Ed). London: Penguin, 2000. 222 p.
67. Uliackaitė D. Segmental and Suprasegmental Peculiarities of Native Accent Varieties in British TV series. Vilnius University, 2016. 44p.
68. Upton, C., & Hickey, R. An evolving standard British English pronunciation model. Standards of English: Codified varieties around the world, 2012. pp. 55-71.
69. Wells J. C. English Intonation: An Introduction. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 292 p.
70. Wells, J. C. Accents of English (3 vols.). Cambridge: Cambridge University Press, 1982. 300p.

71. Wells, J. C. Whatever happened to Received Pronunciation? Universidad de Jaén, Spain, 1997. pp. 19-28.

72. Wilsonii C. C., Gutierrez F., Chao L. Racism, Sexism, and the Media: The Rise of Class Communication in Multicultural America. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2003. 320p.

73. Yule G. The study of language (5th. ed). Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 335 p.

74. Zsiga E. C. The Sounds of Language: An Introduction to Phonetics. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd, 2013. 494p.

